

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Tizenötödik évfolyam
2004. október

10

Tartalom

Tanulmány

Boross Géza: A profetikus igehirdetés. (2.)	
I. A profetikus igehirdetés az egyház történetében	
A profetikus igehirdetés az ősgyülekezetben, az első	
négy száz évben és a középkorban.	423

Vasárnapi prédikációk

B. Nagy Sándor: Minden elsőszülött az Úr. 2Mózes 13,14–16.	428
Bányai Csaba: A gyermekbarát Jézus. Lukács 18,15–17.	430
Dobai Zoltán: Járuljunk bizalommal a kegyelem királyi székéhez. Zsidók 4,9–16.	431
Keresztes Nagy Imre: A szabadulás és a Szabadító egyaránt Isten ajándéka!	
Abdiás 1,17.	434

Prédikációk reformáció ünnepére

Hegedüs István: Napjaink. Zsoltárok 90,12.	436
Makay Botond: Világosság ígérete. Ézsaiás 9,2.	438

A Genezáret partján

Hafenscher Károly: Meditáció Reformáció hónapjában.	441

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra:

Móra László Tibor: Én és az Atya egy vagyunk. János 10,30.	443

Rádioprédikáció:

Visky János: Isten vissza akar lépni. 2Mózes 33,1–6.	445

Keresztelési igehirdetés:

Kátai Tibor: Beoltatás. Máté 28,18–20.	446

Esketési igehirdetés:

Kurta-Tötös Beáta: Megáldalak téged... 1Mózes 12,2.	447

Temetési igehirdetés:

Ötvös József: Temetés és egyben requiem az elhurcolt zsidókért. Lukács 7,4–6.	448

Dékány Endre: Előkészítés és utógondozás az úrvacsora sákramentumával	
kapcsolatosan.	450

A címlapon a Türei Református Egyházközség úrasztali tányérja.
Készítette Fuhrmann Károly

A hátlapon: Csanád Béla *Zsoltár* c. verse.

Tanulmány

Boross Géza
Budapest

A profetikus igehirdetés (2.)

I.

A profetikus igehirdetés az egyház történetében

1. Profetikus igehirdetés az ösgyülekezetben

Az 1Kor 14 értesítése szerint három igehirdetői kharizma volt ismeretes a korinthusi gyülekezetben: a glosszolália, a didaché és a prófécia. Pál apostol félreérthetetlenül a prófécia híve. Indokolását az idézett fejezet első verseiben így adja elő: „Kövessétek a szeretetet, kívánjátok a lelki ajándékokat, leginkább pedig, hogy profétálgatok. Mert aki nyelveken szól, nem embereknek szól, hanem az Istennek, mert senki sem érti, hanem lélekben beszél titkos dolgokat. Aki pedig profétál, embereknek beszél épülésre, intésre, vigasztalásra. Aki nyelveken szól, magát építi, aki profétál, a gyülekezet építi. Szeretném ugyan, ha mindnyájan szólnátok nyelveken, de inkább hogy profétálgatok, mert nagyobb a próféta, mint a nyelveken szóló...” A. Niebergall is szembeállítja a profétálást a nyelveken szólással, mondván: „A nyelveken szólással szemben a prófécia világos, érthető beszéd. Nem folytatódik extázisban, hanem értelem van abban, amit közöl.”¹ Kérdésünk, van-e valami köze az ÚSZ-i prófécianak az egyházban folyó mai prédikáláshoz? Látszólag nem sok. Sőt, alapvető különbség a kettő között az, hogy az ÚSZ-i prófécia nem textusra épül, mint a mi mai prédikációnk. Schlier szerint mégis közel áll a mi mai prédikációnkhoz.² Ezt erősíti meg G. Delling is, mondván: „Az öskeresztyén prédikáció belső hajtóereje Isten Lelke.”³ Hasonló értelemben látja a kérdést Ravasz László is. „A profétaságban – írja – megvan a nyelvekenszólás előnye – a magasabb ihletés... Közvetlenül isteni ihletésre szólal meg a profétáló, de beszédében minden szárnyalás mellett megvan a logikai egység...”⁴ Az ÚSZ-i profétálás lényegét Pál apostol prédikációértelmezése demonstrálja. Pál prédikációértelmezését A. Niebergall így jellemzi: „Az extázissal szemben az ő prédikációja érthető beszéd, mely az embereket akaratukban szólítja meg. Egyrészt ugyan közlése volt megtörtént eseményeknek, a megfeszített és feltámadott Krisztusról szóló híradás továbbadása. Azonban igazi ismertetőjele az, hogy általa az üdvösség közvetítettik. Pál igehirdetése teremtőerejű, mert nemcsak beszél a megbékélésről, hanem munkálja is azt (2Kor 5,17), nemcsak tudósít a keresztről és a feltámadás eseményéről, hanem jelenvalóvá is teszi azt (1Kor 1,18). Prédikációja a hit hallásából ered és hívő hallást eredményez (Róm 10,9), életet hoz és leleplezi az igazságot... Pál prédikálásában maga a prédikáció (az igehirdetés) lesz üdvöseménnyé, mert Krisztus a prédikációban lesz jelenvalóvá övéi között.”⁵

¹ A. Niebergall: *Die Geschichte der christlichen Predigt*, in: *Leiturgia II*, Kassel 1954, 194.

² H. Schlier: *Die Verkündigung in Gottesdienst der Kirche*. Köln 1953, 54.

³ G. Delling: *Der Gottesdienst im Neuen Testament*. Göttingen 1952, 97.

⁴ Ravasz László: *i. m.* 22.

⁵ A. Niebergall: *i. m.* 207.

2. A profetikus igehirdetés az első négyszáz évben

2.1. A profetikus igehirdetés a Krisztus utáni első századokban a patrisztika igehirdetésében, elsősorban az úgynevezett „kappadóciai atyák” igehirdetésében jelentkezik. Nagy Basilius, Nyssai Gergely és Nazianzi Gergely igehirdetésének közös ismertetőjele: Krisztus követésének erőteljes inspirálása, s ami ezzel összefügg, a korabeli egyházi és társadalmi élet éles szószéki kritikája. Látható ez mindjárt pl. Nazianzi Gergely XIV beszédében, melynek címe *A szegények iránti szeretetről*.⁶ A hatalmas beszéd negyven (40) fejezetből áll. Egy-egy fejezet húsz-huszonöt sorból. Az egész beszéd harminc nyomtatott oldalt tesz ki. Megkapó mindjárt a legelső mondata: „Ne fogadjátok szükséztűen a szegények iránti szeretetről szóló beszédemet testvéreim!” A következőkben többek között ezt mondja: „A felebaráttal való együttérzés, sőt együtt szenvedés a legnagyobb szeretet.” Teológiai indokolás: „Semmi sem jellemzőbb Istenre, mint a könyörület” (Zsolt 89,15). Szíveinknek nyitva kell lennie minden szegény előtt, mert a törvény így követeli: „Örüljete az örülőkkel és sírjate a sírókkal” (Róm 12). Mindenre érvényes, aki valamilyen szükségét szenved, mert megözvegyült vagy mert árva lett, s most jön a társadalomkritika: „mert elűzetett otthonából a nagyok kegyetlensége, a hivatalnokok keménysége, az adóbehajtók könyörtelensége, a rablók vérszomja, a tolvajok birvágya miatt, vagy végrehajtás vagy hajótörés miatt (6. fejezetben). A kilencedik fejezetben így folytatja: „Némelyek azért érdemlik meg együttérzésünket, mert szegények... mások, mert munkanélküliek, vagy mert betegek, vagy mert egyedül vannak, vagy mert senki sem látogatja meg őket.” A 16. fejezetben következik a lelkiismeretébresztés: „Kell-e nekünk, miközben ezek a szabad ég alatt tengődnek, ragyogó, különböző kövekkel díszített házakban laknunk, melyben arany, ezüst, mozaik és sok tarka festmény tündökl...Ilyen házakban kell laknunk? Ilyeneket kell építenünk? Mégis kinek a számára? Miközben a leprások használt, szakadt rongyokban fagyoskodnak, vagy már abban is szükségét szenvednek – kell-e nekünk hullámos ruhákban, levegős szövetekben és vászonban járni, s magunkat ékszerekkel díszíteni, ami felesleges és haszontalan... Itt dözsölés, ott nyomor. Ajtónk előtt fekszenek kimerülve és éhesen. Nincs erejük koldulni sem. Nincs hangjuk sem panaszkodni. Nincs kezük, hogy könyörögjenek, lábuk, hogy odamenjenek, ahol valamit kaphatnak...” Íme a profetikus igehirdetés a IV. sz. közepén (Kr. u 355–390 között). Majd a 19. fejezetben a prédikáció így folytatódik: „Nem kell-e végre eszmélnünk? Érzéketlenségünket, sőt szívtelenségünket levetközni?” Majd a 24. fejezetben: „Nem szabad a ránk bízott javak rossz sáfárainak lennünk.” S végül a záró 40. fejezetben az inspiráció: „És most testvéreim, hallgassatok rám, amíg időnk van, látogassuk *Krisztust*, gyógyítsuk *Krisztust*, tápláljuk *Krisztust*, ruházzuk fel *Krisztust*, gondozzuk, ápoljuk *Krisztust*, de ne tömjénnel és mirhával, mint a mágusok, hanem az irgalmasság cselekedeteivel...”

2.2. A patrisztika profetikus igehirdetésének ragyogó paradigmája Nagy Basilius 368-ban az éhínség idején tartott prédikációja.⁷ A prédikáció figyelmeztetés arra, hogy az éhínség-jel Isten próbája, hogy lássa, kik azok, akik készülnek az utolsó ítéletre. Vajon változtatnak-e viselkedésükön? Ezért Krisztus követésére hív, ami az egyetlen kiút az érzéketlenségből. Beszédünk az Ámos 3,8-cal indul: „Ezzel a prófétai igével kezdjük beszédünket” – mondja. Majd lejjebb így folytatja: „Az éhezők nyomora, az éhség részvétet ébresztő szenvedés. Az éhség az emberi nyomorúság csúcса. Az éhhalál minden

⁶ Greogor von Nazianz, Reden. *Schriften der Kirchenväter*. 8.5. München Kösel Verlag 1983, 33–68. vö: Migne, PG 35, 858–910.

⁷ Basilius der Grosse. *Predigt, gehalten während Hunger und Dürre* (in: G. Schäfer, *Die Menschenfreundlichkeit Gottes bezeugen*, Heidelberg 1961, 71)

halál legkínosabbja.” Ezután leírja az éhség fenomenológiáját: „Az éhség kiszárítja a test természetes nedveit. Lehűti a test melegét. Összezsugorítja az arcot s kiszívja az erőt. A bőr elveszti színét. Eltűnik a pirosság, mivel hiányzik belőle a vér. A test szürke, mivel a sápadtság és feketeség keverednek. A térdek megrogynak, nem bírják a súlyt. A hang elvékonyodik és gyenge lesz. A szemek beesnek. A gyomor üres, összezsugorodik. Az éhség szörnyű tettekbe ragad. Ember embertársára veti kezét, anya gyermekét, aki testéből jött ki – megeszi...” A profetikusan igehirdető ekkor megszólítja a legszélesebb nyilvánosságot: „Halljátok népek (!), figyeljétek keresztyének, a természet javait közjóté kell tenni. Ne ásd el magadnak, ami a közösséget illeti. Kövessük az első keresztyéneket, akiknek mindenük köz vala. Az ÓT és ÚT tele van a testvérszeretet példáival.” Íme e néhány idézetben is benne van a profetikusan igehirdetés legjellemzőbb néhány ismertetőjele: 1) történelemértelmezés, 2) lelkiismeretébresztés, 3) szolidaritásra segítés, 4) eszkatológiai kitekintés.

2.3. A patrisztika profetikusan igehirdetésének harmadik klasszikus dokumentuma Joannes Chrysostomos az alamizsnáról mondott prédikációja, melyet az antiochiai gyülekezetben mondott.⁸ Ez a prédikáció fényesen tükrözi AranySzájú Szent János exegetikai és retorikai művészetét, mindezek mellett azonban profetikusan bátorságát. Mindjárt ahogyan kezdi: „Nem mások bíztak meg annak az igaz ügynek a képviselőjével, melyben itt állok. Hanem a városban élő koldusok. Amikor végigjöttem a piacon és az utcákon, hogy ideérkezzem összejöveteleinkre, sok nyomorultat láttam az utcákon: egyiknek a keze tört el, másoknak a szemével volt baj, mások gyógyíthatatlan sebeket hordoztak vagy olyan testrésztük volt fedetlen, melyet a rothadás miatt leplezni kellett volna. Az alamizsnáról beszélni mindig időszerű, de különösen az most, ebben a nagy hidegben. Nyáron könnyebb a helyzet... De télen minden oldalról heves támadások érik a szenvedőket. Belülről az éhség, kívülről a hideg dermeszti meg, szinte megöli az embert. Ezért van szükségük több élelemre, vastagabb ruhára, fedélre... szandálra és sok egyébire. Ami mindennél rosszabb az az, hogy nincs lehetőség a munkára ebben az évszakban. Ezért van szükség az irgalmasság kezére, mely a munkaadó helyébe lép.”

Ezután igehirdetőnk Pál apostolra fordítja a szót, s elkezd az 1Kor 16,1–4 magyarázatát. Érdemes figyelni, hogyan mutat rá a textus összefüggéseire. A textus – mutat rá – a feltámadásról szóló fejezet után következik. Figyeljétek meg az apostol gondolkodását, ahogyan a helyes pillanatban szólaltatja meg az intést. Miután felmutatta a jövődöntéket és dicsőséget, azután hozza elő elvárásait. Csak aki végig tudja gondolni a feltámadás csodáját, tud igazán változtatni az életén. Majd a befejezés: „hasonlóan mint a te Urad, aki ellen annyi fajtalanságot követnek el, lopnak, csalnak, ezerféle gonoszságot követnek el, mégsem vonja meg jótéteményét az emberektől, hanem minden embert megajándékoz a nappal, az esővel, a föld gyümölcseivel s így mutatja meg barátságosságát az emberek iránt, úgy kell cselekedned neked is, s ha a megfelelő pillanat elérkezett, segíts a szegényeken, csillapítsd az éhséget, üzd el a félelmet.... Ha azonban előbb az emberek élettörténetét kutatjuk, akkor egyetlen emberen sem fogunk könyörölni, hanem megakadályoztatunk a mérhetetlen kíváncsiság által a segítségnyújtásban. Ezért hagyjátok el az ilyen kicsinyeskedést, hogy majd ama napon mi is kegyelmet és irgalmat nyerjünk Istentől.”

---

⁸ J. Chrysostomus, *Predigt über das Almosen* (In: G. Schäfer i. m. 88 kk)

3. Profetikus igehirdetés a középkorban

3.1. A prédikációtörténet a középkor legnagyobb igehirdetőjének Regensburqi Bertholdot, a franciskánus szerzetest tartja.⁹ Berthold igehirdetése a középkor profetikus igehirdetésének egyik paradigmája. Feladatának azt tekintette, hogy kora (cca 1270–72) keresztyénségre már egyáltalán nem hasonlító keresztyénségét igaz megtérésre, őszinte bűnbánatra, gyónásra és Krisztus követésére segítse. Igehirdetéseiben harcol a fősvénység, az uzsora, a csalás, a fajtalanság, a paráznaság, a házasságtörés ellen. Követeli az aszkézist, a fegyelmet, a megbékélést, az irgalmasságot. Nem textusa van, hanem témája. Előadásmódja szemléletes, érdekes, drámai. Igehirdetői szolgálatának egyik jellemző dokumentuma *Az angyalok tíz kórusa és a keresztyénség c.* prédikációja.¹⁰ Az anyagi világ elrendezése szerint Isten az embereket is tíz kategóriába (csoportba) osztotta be – mondja. Igehirdetésében azt mondja el, hogyan kell a különböző csoportoknak feladataikat Isten szerint betölteni. A ruhakészítőket inti, hogy ne csaljanak. Ugyanerre figyelmezteti az aranymíveseket, pénzverőket, kovácsokat. Nekik például azt köti lelkükre, ne készítsenek hamis patkót, amivel elmegy a ló egy mérföldet, de akkor lesántul, mert leezett lábáról a patkó, mivelhogy nem vasból volt, hanem salakból. A kereskedők is csalás nélkül kereskedjenek, ne használjanak hamis súlyt. Hasonlóképpen a hentesek ne áruljanak romlott húst, a halászok pedig romlott halat. A gazdák ne engedjék állataikat a más birtokára. A kuruzslók pedig, akik nem tanultak orvostudományt, hagyjanak fel a gyógyítással. Summa: Semmi módon ne csald meg felebarátodat! Ha megcsalod, nem vagy igaz keresztyén, az ördög táborába tartozol. – Kár, hogy ezen a helyen csak utalni tudunk a hatalmas prédikációra. Lenyűgöző az a konkrétság, az a bátorság, az a részletesség, amivel az egyes foglalkozási ágak feladatait és lehetséges visszaéléseit taglalja. Ez az igehirdetés „lelkiismeretébresztés” a javából. „Szava égetett, mint a fáklya” mondták kortársai. Mások szerint olyan volt a beszéde „mint az éles kard”. A megemterő bűnöst Isten nevében a gyehenna tűzére kárhoztatta – írja egyik kutatója, Hörk József.¹¹ De a megtérők igaz bűnbánatért kiszabadulnak onnan. A hamis prófétákról ezt prédikálta: „Ezek azok, akik a keresztyénségnek a legnagyobb kárt okozzák... Kimennek az együgyű nép körébe és úgy prédikálnak, hogy mindenki sír, aki őket hallgatja, azután meg azt mondják, hogy a pápától felhatalmazást kaptak, hogy mindenkinek megbocsáthassák a bűnét, ha egy garast vagy fillért áldoz, s azt hazudják, hogy aki ezt teszi, Isten előtt bűneitől mentessé lesz, s így koronázzák az ördög munkáját mindennap néhány ezer lélekkel... Ne adjatok nekik semmit! Ha nem adtok nekik semmit, megszűnnek titeket csinálni...”¹²

A gyermeknevelésről is prédikál: „Mutassatok mindenkor jó példát gyermekeiteknek, mert gyermekeitekkel ti is üdvözlöttök és ti is elkárhoztok, ha azok elkárhoznak. És ha azok a ti jótanácsaitok ellenére mégis rosszat tennének vagy szólnának, ne sajnáljátok tőlük a kis vesszőt, de ne üssétek őket fejbe, ne vastag bottal, mert örülésbe kergetnétek őket vagy nyomorékká tennétek, de egy kis csípést adjatok nekik »ama helyen« a vesszőcskével. Az ítéletnapon töletek veszi számon Isten a gyermekeiteket...”¹³ Ma is figyelemre méltó, amit az ördög tizenkét segédjéről prédikál. Ezek ugyanis szerinte: a gyűlölet, a harag, a templomkerülés, a falánkság, az erkölcstelenség, az udvarias hazug-

⁹ A. Niebergall *i. m.* 245.

¹⁰ B. v. Regensburg, *Vier predigten*. Stuttgart. Phil Redam 1983, 56.

¹¹ Hörk József, *Berthold a középkor legnagyobb szónoka*, PSz 1903, 502, 572.

¹² Uo 576.

¹³ Uo 577.

ság, a fősვნység, a hitetlenség, az átok, az istenkáromlás, a képmutatás és az egyház megrablása.¹⁴

3.2. A profetikus igehirdetés másik klasszikus középkori paradigmája Savonarola Jeromosnak „Az egyház reformációjáról” mondott prédikációja a Jer 47,6 alapján 1495. jan. 13-án a firenzei dómban.¹⁵ A hatalmas prédikáció három részből áll: I. Mik az egyház reformációjának okai? II. Milyen példázatokkal lehet szemléltetni a reformációt? III. Mit kell tudni az egyház reformációjáról? Izelítőül íme két részlet a prédikációból. Az egyik az istentisztelet romlottságát rajzolja. Igehirdetőnk szerint ez a kilencedik oka a reformáció szükségességének. Ezt mondja többek között: „Eredj csak és nézd meg, hogy mit csinálnak a templomokban? Semmi igaz istentiszteletet nem találsz már ott többé. Az egész kultusz megromlott. Azt mondod talán, hiszen annyi a barát, annyi a prelátus, mint soha azelőtt. Óh, papság, papság, te idézted fel ezt a zivatart. Te vagy az oka mindennek, a romlottságnak. Mindenki boldognak érzi most magát, akinek házi pátere van, de én azt mondom néked, hogy eljő az idő, éspedig hamar, amikor azt mondják majd, boldog az a ház, amelybe tonzurás pap nem járatos.” Íme az egyházkritika a profetikus igehirdetésben. A másik részlet a prédikáció befejezése, ahol már nemcsak az egyházat, hanem a társadalmat is, sőt egész Olaszországot hívja megtérésre a prédikátor: „Megmondottam néked, az Úr kardja lecsap a földre hamar és sebesen... Percnyi pontossággal természetesen nem tudom meghatározni... Azért nem mondom neked határozott időpontot, hogy állandó bűnbánatot tarts s Istennek a kedvébe jársz. Amit ha nem teszel meg, akkor jaj neked Firenze, jaj a népnek, jaj aprajának és nagyjának. Ó, Itália! Óh, ti fejedelmei Itáliának. Óh, ti prelátusai az egyháznak! Az Isten haragja lebeg fejetek felett s nem marad számotokra más menekvés, mint csak az Úrhoz való visszatérés... Óh, Itália! Óh, Firenze! Bűneid miatt látogattatol meg. Óh, ti nemesek, ti hatalmasok és te nép (!) az Úr keze fölöttetek csüng, s nem segít rajtatok sem a hatalom, sem a bölcsesség, sem a futás. Tartsatok bűnbánatot, míg a kard hüvelyéből ki nem huzatik és míg vérben nem fűrdik. Meneküljtek Róma elől! Ó, Firenze menekülj Firenze elől. Bűnbánat által menekülj. Fuss a gonosztól. Kérem Istent, hogy meggyógyítson! Övé a dicsőség és hatalom mindörökkön örökké.” Íme a *társadalomkritika* is a profetikus prédikációban.

---

¹⁴ Uo

¹⁵ G. Leonhard, *Die predigt der Kirche* XI..54. ford. Paulik János, Nagybánya 1910.

Vasárnapi prédikációk

B. Nagy Sándor

Lele

Minden elsőszülött az Úré

Alapige: 2Mózes 13,14–16

Bibliaalvasás: Zsoltárok 31

Meg vagyok győződve afelől, hogy a felolvasott igeszakasz nem ismeretlen előttetek, hiszen egy, az Ószövetség igen fontos momentumát mondja el. A legyőzhetetlennek hitt egyiptomi hatalom a porban hever. Isten tíz csapása már végigseperte az országot, s midőn a tizedik csapás rettenete még ott élt az elsőszülöttek elvesztése miatt az édesanyák és édesapák szívében, a fáraói megkeményedett lelkű hatalom végre engedni látszik. A gyász, a jajgatás utáni csend ez. Az önmagát sziklakeménynek hitt fáraó rádöbrent kiszolgáltatott emberi mivoltára. Felolvasott igénk kemény üzenetet tartalmaz számunkra. Hatalmunkat érezve, emberi erőnket fitogtatva mi is sokszor gondoljuk, hogy talán senki nem tudja útját állni elképzeléseinknek, akaratumknak.

Ne higgyétek, hogy a világ, bár ismerte ezt a történetet, fel tudta használni ennek tanulságát. A történelem tele van hasonló példákkal, királyokkal, császárokkal, diktátorokkal akik azt hitték, senki nem fogja megtörni hatalmukat. A keserű tapasztalatok hamar megváltoztatják az embert. Mert a bűn zsoldja a halál. Nekünk pedig öröklött vétkeink, aztán saját magunk által véghezvitt bűneink sokasága, vagy amit gondolatban vétettünk, s ami még súlyosabbá válik azáltal, hogy képtelenek vagyunk a megfizetésre, sőt napról napra növeljük tartozásunkat, ahogy ezt a Heidelbergi Káté ide vonatkozó kérdésből megtanultuk. Ezért is egy okkal több arra, hogy az ember meggondolja, mit tesz és mit cselekszik. Mert mi vagyunk azok, akik meg kell fizessük adósságukat: Megbűntetem az atyák vétkét a fiakban harmad- és negyedíziglen... Jaj nekünk, ha azzal a tudattal kell élnünk, hogy vétkeink miatt gyermekeinket, unokáinkat fogja súlytani Isten haragja és ítélete.

I.

A kivonulás még nem kezdődött el, csak az előkészületek. Teljesítik az Úr parancsát és elkérik az egyiptomiaktól az arany és ezüst edényeket, ruhákat. Még ott van a szívükben a borzadály a tíz csapás láttán. De főleg a tizedik emléke hagyott mély nyomokat, amikor Isten parancsa szerint az ajtófélfákat be kellett kenni a bárány vérével. A halál angyala másként nem ismerte volna fel ki Izrael gyermeke, és ki nem az. Ahol nem volt ott ez a jel, Isten ítélete lesújtott. Ilyenkor az anyák még szorosabban ölelték magukhoz gyermekeiket; amikor felmérték, hogy mi történhetett volna, ha nem tesznek eleget Isten parancsának.

Amikor megkereszteljük gyermekeinket, mi is azért teszünk eleget Isten parancsának, hogy Krisztus vére mossa le vétkeinket. De azért is, hogy amikor majd Krisztus visszajön ítélni eleveneket és holtakat, akkor Ő bennünket is megismerjen, és ez a jel ott legyen rajtunk, amiképp a Jelenések Könyvében azt olvassuk.

Ha a fáraó nem válik olyan nyakassá, az ő elsőszülötte is megmarad a többi egyiptomival együtt. A mózesi törvények sokáig megmaradtak az apák és anyák szívében és nemzedékről nemzedékre továbbadták azt az övéiknek, hogy emlékezzenek, miképpen cselekedett az Úr az övéivel, amikor kivitte az ő választottait Egyiptomból. Nekünk is

megvan ez a feladatunk, csak sajnos sokan nem veszik komolyan azt, hogy az Úr dolgairól beszéljünk a családban, a gyermekek között. Lehet, hogy ezen mulasztásainkat is számon kéri majd egykoron az Úr. Mert a természetes, Isten által a szívekbe ültetett kíváncsiság az Ő dolgai iránt minden gyermekben megvan, és ők megkérdőjeleznek bennünket: „micsoda ez”?

II.

Talán sokakban megfogalmazódik a kérdés, hogy ha Isten könyörületes, miért bánt olyan kegyetlenül az egyiptomiakkal? Nem Isten bánt kegyetlenül velük, hanem maguk az egyiptomiak voltak engedetlenek. Nem Isten akarata szerint jártak el. Mi is ilyenek vagyunk. Mindenért, ami megpróbáltatásként ér bennünket, mindjárt Istent vádoljuk, hogy miért próbál bennünket erőnk fölött. Isten azért adta Izráel számára a rendeleteket, törvényeket, később pedig a Tízparancsolat kőtábláit, hogy azok szerint éljenek. Nem azért, mert fölösleges megkötésekkel akarta nehezíteni az életüket, hanem azért, mert ismerte az ember bűnre való hajlandóságát, valamint azt is, hogy azok, akik Isten szerint akarnak élni, azoknak milyen életük kell hogy legyen. Ezt Jézus Krisztus is megerősítette, amikor összefoglalta a mi számunkra ezen tanításokat: „Szeresd az Urat a te Istenedet teljes szívedből, teljes elmédből és teljes lelkedből, ez az első és nagy parancsolat, a második pedig hasonló ehhez, szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” Hol áll ez a mai világ ettől a tökéletes életviteltől? Emlékezzetek csak, hogyan próbálta meg Isten Ábrahámot, amikor azt kérte, hogy egyszülött fiát áldozza fel neki. A történet végét ismerjük, végül nem volt szükség erre az áldozatra, de Isten leméri a magunk hitét, és tőlünk is áldozatot vár. Azt is megkérdőjeleznék, hogy Isten talán önző, hogy ilyesmit követel tőlünk. Nem, Isten nem önző. Ő az érettünk történhető legnagyobb áldozatot bizonyította meg, amikor Egyszülött Fiát áldozta érettünk, hogy minket megváltson és nekünk örökéletet ajándékozzon.

III.

Az ószövetségi népnek azért alakult ki az a szokása, hogy a kezére úgynevezett imaszíjat kössön, hogy ez mindig emlékeztesse Istennek e csodájára. Azért van a főpap homlokán a drágakőből való jel, hogy szintén ezt példázza, és az ő népének ezt a csodálatos szabadítást taníthassa. Az Újszövetség népének, Krisztus Anyaszentegyházának is vannak ilyen jelei például. Az imádságra összefogott kéz, amely a szövetséget ápolja. Homlokunkon ott van a keresztség jegye, amely arra emlékeztet, hogy Krisztus drága vére minden drágakőnél értékesebb, mert megőriz, megtart és mindenkoron olyan jel marad, amit a hívő keresztyén ember el nem felejt, hogy Krisztusnak a kereszten érettem hozott áldozata által én az Ő elpecsételtje vagyok az örökéletre. Így válunk mi, nemcsak elsősülöttek, hanem mindenki az Ő vére által népévé, és így emlékezzünk az Ő áldozatára mindenkoron. Segítsen bennünket a kegyelmes Isten, hogy ne csak az Ő áldozatát várjuk, hanem mi is Lelke által mindenkoron készek legyünk áldozatot hozni, és készek legyünk az ő jótéteményeit hívő szívvel elfogadni, és ezt boldog örökségképpen gyermekeinknek, unokáinknak átadni. Ámen.

A gyermekbarát Jézus

Alapige: Lukács 18,15–17
Bibliailvasás: Máté 17,14–18

A farizeus és publikánus példázatának tanítása után kisgyermeket hoznak Jézushoz, hogy szokás szerint áldja meg ezeket. Szülők, tanítványok és Jézus maga a részesei a történetnek, mely egyszerűen kezdődik és sokakat elgondolkoztatva végződik. Vegyük hát szemügyre a történetet!

I.

Szülőkről olvasunk, akik Jézushoz viszik gyermekeiket, hogy megáldja őket. Nem betegek ezek a gyermekek, a szülők egyszerűen jót remélnek Jézustól, mondhatjuk így is, áldásért mennek.

Vajon mi hova visszük gyermekeinket? Milyen jó lenne, ha mi is Jézushoz vinnénk őket és életünkkel is példát mutatnánk nekik, hogy majdan ők is hozzánk hasonlóan átadhassák azt az ajándékot, amit Jézus által ad Isten. Rohanó világunkban sokszor megtörténik, hogy nem fordítunk kellő időt arra, hogy gyermekeinkkel a vallásról és a hitről beszéljünk. Vagy egyszerűen lebecsüljük őket, mert hát hogyan is érthetnék Jézus szavait, hisz még csak gyerekek? Vagy egyáltalán nem tartjuk ezt fontosnak?

Ha pedig Jézushoz visszük, akkor azt is tudnunk kell, hogy hozzá bármikor lehet menni. Nem csak akkor, amikor nagy baj van, de ha baj van, ő akkor is fogad bennünket.

Sok szülő abba a tévedésbe esik, hogy a gyermeket kicsi korától függetlenségre neveleli. A jelenség önmagában nem rossz, de a vallásos élet terén jobb, ha a szülő is bekapcsolódik gyermeke hitbeli fejlődésébe, hisz akkor ő is gyarapszik, nem beszélve a gyermek öröméről, aki érzi, hogy ezt nem ráerőszakolni akarja a szülő, hanem ez örömben ő is gyermekével együtt osztozik.

Ezért figyelemre méltó a történetbe szereplő szülők hozzáállása, akik nem magukra küldik gyermekeiket Jézushoz, hanem hozzák őket Jézushoz.

Miért hozzák a szülők a gyermekeiket Jézushoz? Hogy érintse meg őket. Milyen érintéseknek tesszük ki gyermekeinket? Sokan éppen az egyház által hirdetett, feltámasztott Jézus érintésétől óvják gyermekeiket. De az erkölcsi züllés és a trágár kifejezések érintését figyelemre sem méltatják.

A jézusi érintésnek a szülők irányába is kisugárzása van. Miközben megérinti a gyermekeket, a szülőkhöz fordul, és őket is Isten országába hívja. Miként lehet Jézushoz vinni a gyermeket?

Tudjuk, hogy gyermekeink „lekopíroznak” minket, szülőket. Ezért kellene minden szülőnek imádkoznia hitének és az abból eredő cselekedeteinek Isten általi gyarapításáért, hogy példa lehessen gyermeke előtt. Ugyanakkor a gyermekeinkért való buzgó imádságnak természetes célja, hogy gyermekeink Jézushoz jussanak. De, hogy az imádság gyermekeink életének mely pillanatában kezdődjék, erre valaki azt válaszolta: „születésük előtt kilenc hónappal”. Szülők, gyülekezeti tagok szent kötelessége ezt megtenni.

II.

A történetünk további szereplői a tanítványok. Emberi gyarlóságukból fakadó cselekedeteik itt is nyilvánvalóak. Nem engedik a gyermekeket Jézushoz. Lehet ők is így látták jónak, hisz mit tudnak még ezek az apróságok, vagy lehet, kímélni akarták a Mestert. Lényegtelen, hogy mit gondoltak. A lényeg azonban az, hogy ez nem tetszett Jézusnak. Itt is nyilvánvalóvá lett az a nagy igazság, hogy magasabbak az Ő gondolatai a mieinknél. A Jézus véleménye más volt, mint a tanítványok elgondolása.

El kellene gondolkozni azon, hogy vajon sokszor nem mi vagyunk-e annak akadályai, hogy mások Jézushoz jussanak? Itt és most a tanítványok nem Isten szerint cselekednek. Ösztönösen cselekednek, mint megannyiszor tették és teszik majd Jézus melletti elkötelezettségükről való tudatukban. De mi vajon utána nézünk-e annak, hogy mi az Isten szent akaratával megegyező cselekedet, vagy mi is jó indulattal a Jézushoz való megérkezés akadályává válunk!

Vigyázzunk tehát, nehogy ilyen akadályok legyünk!

III.

Végül itt van Jézus, aki megszólal. Magához fogadja a gyermekeket, de nemcsak áldást osztogat nekik, hanem félretéve minden fáradtságot, tanítja a felnőtteket is.

Mennyire jellemez minket ez a lelkület? Mennyire vagy képes félretenni a magad bajait és másokkal is foglalkozni? Ez a jézusi lelkület ott kell legyen bennünk akkor is, amikor úgy érezzük, nincs elég erőnk. A keresztyénségben való növekedést úgy érhetjük el, hogy másokkal törődünk, mi magunk pedig egyre kisebbek leszünk, ahol mindig fontosabb a másik, mint én magam.

Jézus azt mondja, ha nem fogadjuk úgy Isten országát, mint gyermek, semmiképpen nem juthatunk be a mennyek országába.

Te hogy állsz ezzel a kérdéssel? Tudsz-e kisgyermekké lenni? Ne légy naiv, itt nem amolyan nikodémusi kérdésfeltevéstről van szó – hogyan lehet gyermek az ember, ha már felnőtt –, hanem a gyermeki lelkületről. El tudod-e fogadni Isten kegyelmi ajándékát, amit Ő ingyen ad? Vagy még mindig öntelten állsz előtte, akár a gazdag ifjú, aki úgy érezte, mindent megtett, hogy ezt megérdemelje!

Merjünk gyermekek lenni, merjünk magunkról úgy lemondani, hogy teljesen Jézusra bízunk magunkat, aki nemcsak megérint, de meg is áld, megajándékoz anélkül, hogy ezt reméltük volna. Ámen.

Dobai Zoltán

Ákos

Járuljunk bizalommal a kegyelem királyi székéhez...

Alapige: Zsidók 4,9–16

Bibliailvasás: Zsoltárok 103

Világunkat, életünket a nyugtalanság jellemzi. Nyugtalankodunk a holnap dolgai miatt: vajon lesz-e kenyérünk, munkahelyünk, iskolánk, békességünk, szabadságunk?

De Isten népét még valami nyugtalanítja: a bűne, mulasztása, gyarlósága!

Jó lenne, ha mindennemű nyugtalanságunkkal az Úr elé járulnánk. Jó lenne, ha Dáviddal együtt tudnánk mondani, vallani: „Békességben fekszem le és legott elaluszom...” (Zsolt 4,9)

Azért beszéltem feltételes módban, mert a békességre, a „lelki nyugalmi állapotba” való jutásnak van egy feltétele, és pedig keresni Őt, bízni Őbenne és Rábízni életemet, úgy, „amint vagyk”

Ő majd gondoskodik rólam, megajándékoz békességével, nyugalmaival!

Mivel nincs nyugalma, békessége e világnak, Isten elmondja, hogy Nála megtalálható. Elküldte szent Fiát, Jézus Krisztust, hogy mint a megtestesült Ige járjon szerte és hirdesse kegyelmét, nyugalmat, irgalmát. Ma az írott ige által jut el hozzánk e kegyelem és e nyugalom. Az ige nyugtalanít és nyugtat. A kegyelem királyi trónusához csak úgy járulhatunk, ha ez az egészséges nyugtalanság jellemez és bízom abban, hogy Isten békességében részesülök, ingyen.

Nézzük, mit tudunk meg erről az ígéről.

ÉLŐ! Az Isten szava azért élő, mert Isten maga is él. Nagyon sok ember könyvet ír, aztán meghal. Az utókor egy ideig beszél a szerzőről és művéről, de egy idő után feledésbe merül minden: szerző is, könyv is. De Isten könyvével, ígéjével más a helyzet. Nem avul el. Arra volt már eset, hogy Isten népe megfeledkezett Ura szaváról, gondolatáról és nem szerinte élt, de ettől még az Ő szava élő. Éppen az ilyen ígét elfeledő néphez szól, figyelmezteti őket, hogy éljenek mércéje szerint. Annyira szeret minket, hogy nem tudja elhallgatni a bűnbocsánatról, az irgalomról, a visszafogadásról szóló üzenetét. Rettenetes lenne, ha Isten elnémulna, ha többé nem szólna. Az Ő beszéde élő, és a sok „lelki halottat” életre hívja, megeleveníti.

HATÓ! Az eredeti görög szövegben itt az energész szó szerepel. Az ige tehát „energia”, erőhordozó ige. Az Isten beszéde odahat, ahová kell! Azt mondja, amire szükségem van. Nem beszél mellé, s ha kell, felráz. Hatást akar gyakorolni az életemre, életedre. Mondd, mi van hatással rád? A világ vagy az Isten?

ÉLES! Élesebb minden kétélű kardnál, fegyvernél, vágókésnél. A kard veszélyes támadó-védekező fegyver. Néha az ellenséget vágja, néha az ellenségtől véd. Isten ígéje, kardja a bűntől akar megvédeni. Pál így biztatja az efézusiakat: „Ötözzétek fel az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszságával szemben.” (Ef 6,11)

SZABAD ÚTJA VAN! „Elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek és a velőknek megszólásáig.” Áthatol, keresztülmegy mindenben. Még az én nyomorúságomon is. Semmi sem állhat útjába. Az emberben semmi sem lehet annyira elrejtve, hogy az ige el ne érne addig, és munkáját ne tudná elvégezni abban, aki hagyja. „Mert nem olyan Főpapunk van, aki nem tudna megindulni gyarlóságainkon...” (15. vers) Az ige összetöri gőgömet, büszkeségemet, kevélységemet. Engedj szabad utat Isten ígéjének, szavának az életemben, és áldás leszel!

ÍTÉL! „Megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait.” A görögben a kritikosz szó szerepel. Az ige kritizál, kritikát mond. De van építő és romboló kritika. Van szeretetteljes és szemrehányó kritika. Hiszem, hogy Isten ígéje, amikor kritizál, ítél, akkor szeretettel teszi, és igaz az, hogy a bűnt gyűlöli, a bűnt ítéli el Isten, de a bűnöst szereti, kegyelmébe fogadja, ajándékaiban részesíti.

Isten ígéje tehát élő, ható és éles. Semmi sem állhat útjába és megítél mindeneket. De milyen az ember, a teremtmény?

A következő, azaz a 13. vers erre ad választ: „*meztelen, leplezetlen*”.

Az ember olyan állapotban van (bűn állapota), hogy semmit nem tud magáért tenni. Ezért kezdte el Isten a megváltás, a helyreállítás, az üdvösség munkáját és hisszük, hogy be is fejezi. Az ember meztelen, csupasz, leplezetlen, védtelen. Nincs olyan lepel, palást, ami eltakarná rütségét, ami megszépítené vagy másnak mutatná, mint amilyen valójában. Nincs semmi és senki Istenen kívül, ami megvédené, megoltalmazná, megtartaná az em-

bert. Rászorultak vagyunk. Olyan védtelen az ember, mint az áldozati állat a pap kezében, amikor már a nyakát hátra csavarta. Menthetetlen, tehetetlen, halálra ítélt az áldozati állat. Nincs visszaút. Ő már áldozat. Voltak állatok, melyeket kimondottan az áldozat céljára neveltek. Az ember is védtelen, elveszett, menthetetlen, tehetetlen Isten nélkül.

A kérdés csak az, hogy az ember megszabadulhat-e ebből a halálos veszedelemből? Pál így kiáltott fel: „Óh, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” (Róm 7,24)

Van-e szabadulás? Van-e mentség? Igen, csak „járuljunk bizalommal a kegyelem királyi székéhez, hogy irgalmasságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk, alkalmas időben való segítségül.” (16. vers.)

Pál így ír tovább a Római levélben: „Hálát adok Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által.” (Róm 7,25) Majd így folytatja: „Nincsen azért immár semmi kárhoztatásuk azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint.” (Róm 8,1)

Járuljunk bizalommal a mi Főpapunkhoz, aki nem egy, a jeruzsálemi templomban lévő oltár körül forgolódo papok közül. Ő az a főpap, aki megcselekedte és elvégezte azt, amit a templom papjai nem tudnak elvégezni. Ő az áldozó és Ő az áldozat! Legyőzte és eltávolította azokat az akadályokat, amelyek Isten és ember közé beékelődtek. Előtte nincs akadály, Ő „áthalt az egeken” Testvérem, Ő a te életedbe is beleszólna, nem szemrehányást akar tenni, hanem szeretettel inteni, visszavezetni az Atyához. Figyelmeztet, hogy a „fejsze a fák gyökerére vettetett, azért minden fa, amely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik, és tűzre vettetik.” (Mt 3,10) Gondold meg, hogy kihez ragaszkodsz: Krisztushoz, a mi „vallásunkhoz” (14. vers.), avagy a világhoz, amely nem nyújt védelmet, oltalmat az ítélet napján, mert ő is ítélet alatt van.

A Főpapról azt olvassuk a 15. versben, hogy „meg tud indulni gyarlóságainkon.” Kecskeméthy István fordításában így van: „ne tudna velünk érezni gyengeségeinkben?” Itt a görög szympatein szó szerepel, ami azt jelenti: részvétet érezni valaki iránt, vagy azt, hogy valaki rokonszenves, együttérző, szeretetre méltó. Krisztus, a mi főpapunk tudja, hogy rászoruló vagyunk, nem tudunk meglenni nélküle, ezért még az életét is odaadta, csakhogy minket életben tarthasson.

„Járuljatok azért bizalommal a kegyelem királyi székéhez”, a király elé, aki a trónon ül. A kegyelem szándéka uralkodik és ítélet csak arra vár, aki nem borul le e trónus előtt. A kárhozat abban a döntésben van, amellyel valaki elhatározza, hogy megveti ezt a hívogatást, Isten elé járulást. Aki viszont arcát a trón felé fordítja, bizonyos lehet abban, hogy a kegyelemre nézett és a kegyelem őréa, és „kegyelmet talált kegyelemért” (Jn 1,16)

Áldott dolog az, hogy a Krisztus halála által az ítélet trónusa a kegyelem trónusává változott, a harag pedig irgalommá. Aki Istenhez fordul, az „alkalmas időben való segítséget” kap. Istennél van tehát a nyugalom, a békesség, az üdvösség.

Még egy gondolat: a 13. vers végén ez áll: „akiről mi beszélünk.” Az eredetiből így is fordítható: „akinek számot kell adnunk!” Kecskeméthy fordítása így hangzik: „akivel nekünk dolgunk van!” Akivel nekünk elintéznivalónk van. Akivel nekünk megbeszélni valónk van. Boldog ember az, aki már itt, a földi életében elintézi dolgait Istennel. Aki bűnbánattal borul le a kegyelmes Isten előtt, akiben bízhatunk, hogy ügyünket elintézi, megoldja, aki az örök élet részeseivé tesz.

Testvéreim! Isten igéje figyelmeztet. Életre, vele való közösségre akar hívni, hogy a számadáskor ezt mondhassa majd: „Jól vagyon jó és hű szolgálóm... menj be a te Uradnak örömébe.” (Mt 25,21) Ámen.

A szabadulás és a Szabadító egyaránt Isten ajándéka!

Alapige: Abdiás 1,17

Bibliailvasás: Róma 6,1–23

Sionnak leánya, Isten gyermekei nem egyszer a hűtlenség, a bálványimádás útjára tértek. A hosszútűró Isten prófétái, apostolai és Szent Fia által mindig figyelmeztette választottjait a hozzá való visszatérésre. A keménynyakú nép kikényszerítette Istentől a büntetést. Isten mind az Ó-, mind pedig az Újszövetség népét úgy büntette meg, hogy idegen népek, vagy közvetlen szomszédok, vagy birodalmak, asszír, babiloni, római birodalmak szolgásgába juttatta. Ilyen büntetéssel sújtotta az Úr 587-ben, Krisztus születése előtt Jeruzsálemet, de az egész déli országot is, Judát. Kr. e. 587 nyarán Nabukodonozor, Babilónia királya hatalmas sereggel vonult Jeruzsálem ellen, mert Sedékiás, Júda királya „elpártolt Babilónia királyától” (2Kir 24,20) Jeruzsálemet körülzárja. „Akora ínség lett a városban, hogy nem volt mit ennie a föld népének” (2Kir 25,3) Majd betört a városba. A pogányok ölnek és pusztítanak. Égnek a házak, ég a királyi palota is, de égett az aranyától, ezüstjétől és minden ércétől kifosztott salamoni templom is. A menekülő királyt fiaival együtt elfogják. Fiait saját szeme láttára vágják le; Sedékiás szemeit pedig megvakították és láncokba verve vitték el őt Babilóniába.” (2Kir 25,7) A hódító katonák csákánnyal kezükben rombolnak, a templomot is, hogy kő kövön ne maradjon. Az életben hagyottakat összeterelelik, vállukon kis batyujukkal várják a deportálást Babilóniába.

Nemcsak az idegenek ölnek és pusztítanak, hanem „Sion hegyére” törnek az Ézsau utódok is, az edomiták, a „vörösök” Akiknek Isten csak egy tál lencsét ér, azok a testvért is semmibe veszik, nem kímélik. Az ellenséghez csatlakoznak. Besúgásukkal, fosztogatásukkal, öldöklésükkel besegítenek az eljátszott örökség szétveréséhez. Bánatos, kisért szemmel néztek vissza a szent városra a hazájukból elhurcolt emberek, és remélni sem merték, hogy valaha Istenük még „felkarolja” őket, hogy még állani fog valaha a templom a Sion hegyén, és „övé lesz a dicséret”

Ilyen körülmények között áll elő Abdiás, az Úr szolgálja, és hirdeti a szabadulást és azt, hogy az örökséget még birtokolni fogják! Vajon ki hitt szavának? Eltelik a 60–70 esztendő, és Isten megemlékezik Jákóbról és Izráelről, eltörlő álnokságaikat és bűneiket, mert hozzá visszatértek, és küld szabadítót Círus perzsa király személyében, aki szabad-elvű uralkodó és megengedi a deportált népnek a hazatérést és az ország újjáépítését. Megengedi a templom újjáépítését is és a szabad vallásgyakorlatot. A hazatértek első dolga volt a Sion hegyén megépíteni az áldozó oltárt, hogy hálaáldozatot tudjanak bemutatni a Szabadítónak, Istennek.

2. Isten az embert szabadnak teremtette. „Az ember azonban a Sátán ösztönzésére, szándékos engedetlenségével mind magát, mind utódait az isteni ajándékoktól megrabolta.” (H.K. 9. F) Az ember elkönnyelműsködi az Istentől ajándékozott szabadságot, és a bűn és halál rabságába hajtja magát. Évezredekén át a „nép sötétségben járt” és sóvárogva sóhajtozott a szabadító Messiás után. Várta a Messiást, a Felkent Királyt, hogy az emberiség számára hozzon egy új világkorszakot. És a nép egyszer csak „lát nagy világosságot, akik lakoznak a halál árnyékának földében és látják, hogy fény ragyog föl fölöttük.” (Ézs 9,2) A Sion hegyétől délre fekvő „kicsiny Betlehemben” megszületik a világ Megváltója, Szabadítója, az Úr Jézus Krisztus. Az igazi szabadságot ő hozta és ő

kínálta és kínálja az emberiségnek. János apostol így tesz bizonyosságot erről a szabadságról: „Azért, ha a Fiú megszabadít titeket valósággal szabadok lesztek.” (Jn 8,36)

Óh, hányan, de hányan áldották és áldják ezt a Szabadítót! Ott a sok beteg, akiket betegségükből szabadított meg, ott a sok Máté és Zákeus, akiket a pénz, a csalás, a lopás szenvedélyétől szabadított meg, ott vannak a parázna férfiak és asszonyok, akiket a testi szenvedélyektől szabadított meg, ott vannak a Lázárok, az özvegyek fiai, a Jairusok lányai, akiket a halálból szabadított ki. Úgy tanított, hogy az emberek megszabaduljanak a gyűlölködéstől, az ellenségeskedéstől. Azt akarja, hogy Ézsau békességben éljen Jákóbbal, Jeruzsálem Samáriával.

Ez az áldott Szabadító elmondja, hogy ez a világ nem fogadja be Őt, elmondja háromszor is, vagy talán többször, hogy neki sokat kell szenvednie, és megölik, testének templomát lerombolják, de, de ...harmadnapra újjá épül az. Eljött a nap, amikor „az Ézsau utódok”, akiknek csak kenyér és cirkusz kellett, akik az idegen rómaiakat a maguk szolgálatába tudták állítani, kezdték elpusztítani a Szabadítót. Csúfolják, leköpi, ostromozzák, töviskoronát nyomnak fejére és súlyos keresztet tesznek a hátára. Ott van a Szabadító, odaszegezve ég és föld közé, a kereszt rabságában. Ki fogja őt még onnan megszabadítani? Ha netán kerül majd valaki, aki eltemesse, ki fogja őt a sírból kihozni? Ki hitt szavának? Senki! De ami az embereknél lehetetlen, az nem jelenti azt, hogy Istennél is az, „mert Istennél minden lehetséges.” (Mk 10,27) Harmadnap a Szabadító megszabadul a halál rabságából. E dolgon sokan csodálkoztak akkor is és ma is.

3. Örömmel tehetünk bizonyosságot arról, hogy nemcsak Krisztus születése előtt 500 esztendővel élt emberek, nemcsak Jézus kortársai, hanem mi is, a mában élő Sion élő tagjai elnyertük a szabadulást, a Szabadítót, mint Isten ajándékát.

A szabadító Isten nem hagyta népét az egyiptomi fogságban, nem hagyta, hogy Mezopotámia királya, vagy Moáb királya, vagy napkelet és napnyugat királyai fogságban tartsák Sion gyermekeit.

De a szabadulás örömét megadta nekünk is, mert „Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz.” (Zsid 13,8) Mi is és egész népünk is nemegyszer éltünk abdiási korszakban. A legutóbbi időben az edomiták, a „vörösök” erőszakos uralma alól szabadított fel az Úr. Idegenek, de sajnos testvéreink is besegítették ebbe, templomainkat lerombolták, faluinkat eltüntették, földjeinket, erdőinket elvették és bitorolták, házainkból és intézményeinkből kiköltöztettek. Fiataljainkat deportálták a Kárpátokon túlra, hogy anyanyelvüket és nemzeti érzésüket elfelejtessék velük. Gyermekeink félve jártak a vasárnapi iskolába, választott presbitereink nem lehettek vezető tisztségben, lelkipásztorainkat megfélemlítették. Ki hitt akkor a próféta szavának, hogy még lesz szabadulás a Sion hegyén és hogy még birtokba vesszük örökségünket? Senki! És ha igen, akkor nagyon kevesen! Templomainkban és csendes szobáinkban elmondott imádságainkat Szabadítónk meghallgatta, és 45 év után 1989 karácsonyán önfeledten ünnepelethtünk, örvendve a szabadságnak és a Szabadító születésének. Azóta Református Anyaszentegyházunk áldozatkész hívei saját erejükből és külföldi segítséggel templomokat építettek és építenek, örökségeinket lassan és nehezen visszaadogatják, de a legfontosabb, hogy szabadságban élhetünk. És mégis sokan a rabságot, a szolgasorsot választják. Isten azt akarja, hogy a te lelked is elfogadja a Szabadítót. Ne engedd hát, hogy a bűn és halál továbbra is rabságban tartson téged! Isten szentté akar tenni téged és örökségében, az örök életben akar részesíteni téged.

Hívjuk segítségül a Szabadítót, hogy gyümölcstermő életünk legyen. Isten igéje és Szentlelkének ereje legyen velünk, hogy rajtunk is beteljesüljön az apostol üzenete: „Most pedig, minekutána felszabadultatok a bűn alól, szolgálóivá lettetek az Istennek: megvan a gyümölcstők a megszenteltetésre, a vége pedig örök élet.” (Róm 6,22) Ámen.

Prédikációk reformáció ünnepére

Hegedüs István

Tasnád

Napjaink

Alapige: Zsoltárok 90,12

Bibliaviasítás: 1Thesszalónika 1,1–10

Kedves Testvéreim! „Itt van az ősz, itt van újra...”, s nekem ez a reformáció emlékéét idézi. Ezért szép nekem az ősz, s bár „Elhull a virág, eliramlik az élet...” mégis áldott alkalom, mert ma ismét megállhatok, megállhatunk, hogy az eliramló alkalmat mintegy megragadva emlékezzünk a reformációra, hiszen a századok hosszú végtelenje, mint perc az órán, csak pereg, pereg, fordul az idő mutatója s letűnnek az évek, korok, emberek. Mikor emlékünnepet szentelünk, úgy tűnik, mintha az idő megállna egy-egy pillanatra, hogy azután még gyorsabban folyjon tovább.

Ezek a komoly, nagy ünnepi pillanatok valóban megállásra, elcsendesedésre, magunkbaszállásra adnak lehetőséget, egyszóval: „erőgyűjtésre” Ez „erőgyűjtésen” hálaadással emlékezünk a múltra, s reménységgel tekintünk a jövőbe. Hálaadással tekintünk – a reformáció mai emléknapiján – a múltba, mert Isten adta drága alkalom számunkra az évenként ismétlődő reformációi emlékünnepe. Ekkor még inkább láthatjuk Isten különös kegyelmét, mellyel a reformációban ajándékozott meg bennünket. Jövőbetekintésünk pedig azért lehet bizalommal és reménységgel teljes, mert ezek az Istentől adott ajándékok nem csupán egyszeriek voltak és nemcsak egy nemzedéknek szóltak, hanem reménységgel hisszük, hogy hatnak majd tovább az eljövendő korszakok és nemzedékek életében is.

Ehhez természetesen az is szükséges, hogy az ajándékul kapott drága örökséget ragaszkodó szeretettel őrizzük, vele hűségesen sáfárkodjunk és épségben adjuk tovább az utánunk következő nemzedékeknek! Mivel e szép és magasztos feladathoz is a kegyelmes Isten segedelmére van szükségünk, Tőle kérjük az erőt is, útmutatást is, a bölcseséget is az ősi „református himnusz” – az alapigénk –, a Zsoltárok könyve szavai szerint: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk.”

Bizony, bölcs szívre van szükségünk, hogy tudjuk okosan számlálni a napokat és tudjunk jól gazdálkodni az időnkkel! Mert „bizony elmúlik minden mi napunk, megemészti a mi esztendeinket” (Zsolt 90,9) – vagy ami voltaképpen ugyanazt jelenti: az esztendőök emésztenek meg minket! „Mert az embernek napjai olyanok, mint a fű, hogyha átalmegy rajta a szél nincsen többé, és az ő helye sem ismeri többé.” (Zsolt 103,15–16)

Bölcs szívre van szükségünk azért is, hogy soha ne feledjük, hogy ez az álomszerű, tova-repülő életünk Isten ajándéka a mi számunkra. Ebben alkalmat és lehetőségeket nyújt, hogy a lezárult múlt után mindig reménységünk legyen a meg-megújuló jövőben. Ezt a megújuló jövőt kell bölcsen felismernünk és bátran megragadnunk, hogy vele jól éljünk és hűségesen sáfárkodjunk. Bizony bölcs szív kell ahhoz is, hogy a tova-tűnő időben megtudjuk ragadni a soha el nem múltót, az örökkévalót! Mert az ember természeténél, vele született alkatánál fogva belső szükségyszerűséggel keresi a maradandót és vágyakozik az örökkévalóra. Ezért ragaszkodik úgy a földhöz, mert azt hiszi, vagy legalábbis úgy érzi, hogy a Föld az állandóságot jelenti. Birodalmak darabokra törhetnek, szilárdnak vélt valuták egyik napról a másikra semmivé válhatnak – de a

Föld, amelyen egykor a bölcsőnk ringott és amelynek lágy ölébe egyszer majd lehajtjuk fejünket (legalábbis ezt reméljük) – a Föld mindig megmarad.

Azért ragaszkodik úgy az ember a családjához is, mert benne tovább akar élni. Gyermekeket nevelünk fel azzal a reménységgel, hogy azok majd megvalósítják azt, amit mi nem tudtunk elérni, fenntartják a mi gyarló-bűnös nevünket és emlékünket. Bizony, nagy áldása Istennek az, amikor új reménységre gyermekeiben az élete folytatását látja és kapja!

Az ige is, az emberi történelem tanúsága is arra tanít bennünket, hogy a Föld is, a család is bármennyire is kedvesek és drágák – viszonylagos állandóságok, mert időhöz kötöttek, és éppen ezért az ember örökkévalóság-vágyát nem képesek kielégíteni és megnyugtatni. Ezt csak Isten teheti – és teszi meg – egyedül. Közösségre hív önmagával, Szentlelkének erejével, az örökkévaló Krisztusban, aki tegnap és ma és örökké ugyanaz. Krisztusban Isten teljes, végérvényes és örök időkre szóló életmegoldást adott az ő követőinek, ezért biztatja, bátorítja, erősíti a halál árnyékának völgyében is: „Én örök életet adok nekik, és soha örökké el nem vesznek, és senki ki nem ragadja őket az én kezemből!” (Jn 10,28)

Ebben a bizonyosságban bárhol, bármikor és bármilyen körülmények között lehet élő hittel és személyes meggyőződéssel vallani: „sem halál, sem élet...” (Róm 8,38–39)

Csakis az ebből fakadó jó reménységgel és bizodalmas hittel lehet bölcs szívvél számlálni a napokat, meggondolván és tudván azt, hogy minden nap egy-egy drága ajándék, Isten adta alkalom és lehetőség a jóra, az éppen reánk váró, az éppen bennünket igénylő szolgálatra! Az Ő ajándéka az is, hogy éppen itt és most emlékezhetünk a reformációra, s benne az ige tanítására: „Az Ő alkotása vagyunk, teremtetvén általa a Krisztus Jézusban jócselekedetekre, amelyeket előre elkészített az Isten, hogy azokban járjunk.” (Ef 2,10)

A bölcs szívvvel való számlálás mindenekelőtt a saját szívünk reformációját jelenti, melyben rádöbbenünk arra, hogy mindennemű szolgálatot, melyet Isten reánk bízott, csakis hűséggel lehet, szabad és kell elvégeznünk. Itt reá kell döbbenünk, hogy a mi egész életünk Istentől rendelt úton halad, a haladás útja ez, tehát jó irányba vezető út, melyen ha hitben járunk, célhoz is érünk!

A bölcs szív jelenti a nyitott szívvvel való járást is. Ez azt jelenti, hogy ezt az utat hajlandók és készek is vagyunk végig járni. Nem azt nézzük, hogy mások járnak-e rajta, hanem, hogy mi rajta legyünk, s oda másokat is elvezessünk! Egyházunk, egyházaink ügye csakis így vihető előre.

Ma különösen sürgető közügy mindannyiunk számára az, hogy mindenki elvállalja és becsülettel el is végezze a maga feladatát úgy, hogy figyelmét, érdeklődését és erejét elsősorban a saját tennivalóira összpontosítsa, ügyelve azonban arra, hogy „az egymás terhét hordozzátok” – krisztusi parancs teljesítése se szenvedjen csorbát.

Nyilvánvalóan helytelen magatartás az, amikor csak a mások ügye, dolga, feladata érdekel, s azon keseregünk, hogy amaz miért nem végezte el a reabízottakat. Ez nem bölcs szívvvel való számlálása a napoknak, hanem oktalan és felelőtlen tékozlása a drága időnek. Pedig az időt csak okosan, felelősen és értelmesen szabad tölteni! Ez pedig csak úgy lehetséges, ha szeretettel és egyetértéssel végezzük a reánk bízottakat. Csak így lehet előbbre vinni az egyén és a közösség boldogulását.

A reformáció 487. évfordulóját azzal a felemelő érzéssel ünnepelhetjük, hogy nekünk is és egyházunknak is megvan a helyünk és szolgálatunk az Istentől rendelt földi hazánkban is. Ezen a helyen és ebben a szolgálatban joggal várja el tőlünk Isten és ember egyaránt: a helyállást szeretettel, egyetértéssel és hűséggel. Ha így cselekszünk, akkor a mi ünneplésünk méltó lesz reformátorainkhoz és ezek szellemi örökségéhez. Így legyen! Ámen.

Világosság ígérete

Alapige: Ézsaiás 9,2

Bibliailvasás: Ézsaiás 9,1–9

Kedves Testvéreim!

Októberre prédikációt írni a legnagyobb áldás és öröm, de a legnagyobb fájdalom és megpróbáltatás is egyben.

A mi hónapunk az október. Nemcsak a reformátusoké, illetve protestánsoké, hanem a magyaroké is egyben. Október 31-én van a reformáció emlékűnepe. Az ige győzelmének az ünnepe. De ebben a hónapban van Október 6-a és Október 23-a is! Örömeink és gyászoknak a hónapjai a magyar októbernek.

Nem egyszer mondtam már el szószékről is, meg egyebütt, hogy a sötétségre is szükség van. Isten azért választotta el a világosságot a sötétségtől a teremtéskor, hogy a világosság idején ne legyünk elbizakodva, de sötétség idején is legyen reménységünk arra, hogy a félhomályt, a homályt vagy a sötétséget pirkadat, virradat, világosság váltja föl éppen a fény segítségével.

A sötétségben járásnak is meg vannak a maga előnyei. Csak tudjuk azt, hogy milyen mértékű a sötétség. Mindenképp óvatosan járunk-kelünk. És lámpással, fényforrással a kezünkben.

Azt is elmondottam nem egyszer, hogy hiába vágják ki, cenzúrázták ki énekeskönyveinkből nemzeti imánkat vagy a szöveget, vagy az „A nagy Király jön, hozsánna, hozsánna” kezdetű énekünket, mert ezek az énekek, amikor már lehetett szabadon énekelni, olyan harsogó-hangzón csendültek föl szórványban és mamutgyülekezetben, mintha hosszú évtizedeken át csak ezeket énekeltük volna. Most, amikor e sorok írása közben nem tudjuk, hogy az aradi Szabadságszoborral mi lesz, hogyan is oldódnak meg a kérdések, nehézségek, eszembe jut, hogy népünknek csak hasznára vált az az időszak, hogy ez a szobor az aradi várban volt, hasznára van az, hogy most is rácsok mögött van, mert nemcsak a magyarság, hanem az egész világ érdeklődése ideirányul. Azok, akik eddig nem tudtak róla, most fölkapják a fejüket és hiszem, hogy mellénk állanak.

A diktatúra ideje alatti tiltások, az egyháznak a csaknem föld alá kényszerítése, a lelkiismereti katakombákban való ténykedése sötétségre utal. De a katakomba-homályban minden ima, minden fohász, minden igeszakasz, igefosztlány fény volt. Fény, amely enyhe meleget is adott. S ezt a pislafényt annál inkább értékelték, minél elhagyatottabbak voltak. Száros visszaemlékezés, így Csiha Kálmán *Fény a rácsokon* című műve is ezt igazolja. A rácsok mögött, a sötétségben is a reménységnek s az ígének a fénye tette túlélőkké az elítélteket, a szabadlábbon tengődő szocialista-kárhozatra ítélteteket.

A középkor sötétségében is volt egy szerzetes, aki a mécses fénye mellett az Ige világosságát észrevette s kitérte a fény számára az ablakokat, hogy megszűnjék a fülbeigónás, hogy ne pénzért kelljen megvásárolni a „bűnbocsánatot”, hogy ne legyen tabu a sötétbe kényszerített gyülekezeti tagok számára az evangélium, hogy ne legyen a gyülekezetek számára ismeretlen latin nyelvű istentisztelet amolyan misztériumjáték, hogy szólaljon meg számára az Örökisten édes anyanyelvén.

Ki az, aki „lát nagy világosságot”?

---

* A virágvasárnapi ének az ötvenes években nem szerepelt a Királyhágómelléki énekeskönyvekben.

A látáshoz több dolog kell. A már említett fény meg a fényforrás. De kellene a szemek. A nem alvó, nem pislogó, nem hunyorgó, hanem nyitott szemek. A nem hályogos, nem vaksi, hanem tiszta szemek. És látni akaró és a lényegét meglátni akaró szemek.

A világoosság, a fény megmutatja a fény- és árnyék helyzetet. Nemcsak az árnyakat, hanem az árnyalakokat is. Megmutatja az igazat és a hamisat. A jó és rossz utat. A széleset és a keskenyet. Az ajánlottat és a nemkívánatot. Az utakon az irányjeleket. A veszélyeket jelző táblácskákat. Az útbaigazító figyelmeztetéseket.

Az október az ős utolsó betakarító hónapjai.

Az október a gyümölcs végső beérésének, a gyümölcsök szüretelésének a hónapja. Az október az öröm hónapja is. A vigalmak hónapja is. De a hálaadás hónapja is kell hogy legyen.

Az október több keresztyén felekezetnél gazdag a szentek ünnepeiben. Nekünk októberben a reformáció ünnepe az egyetlen ünnepünk. Illetve kiemelten egyik vasárnapunk, amikor az újbórra osztunk úrvacsorát.

Tegyük föl önmagunkban a kérdést: vajon mennyire ünnepeljük a mi saját ünnepeinket?

Nem szónoki a kérdés, hanem őszintén válaszkereső. Különösen azokon a helyeken, ahol szórványsorsunknak egyik nyomorúsága, hogy szinte ránk erőszakolják a szentek tiszteletét. Vajon mit válaszolunk akkor, amikor egy hétköznapra eső bármilyen szent ünnepén a szomszédasszony megszólít, sőt megint bennünket, mert uram bocsá' dolgozni merünk. Mert mosunk, vasalunk, ruhát teregetünk, fát aprítunk, betakarítunk, szántunk-vetünk. Vagyis: dolgozni „merünk”. Van-e valaki, aki azt meri válaszolni, hogy mi a Szentháromság Istene kivül nem imádunk és vallásos tiszteletben nem részesítünk senkit?! Vagy van-e valaki, aki azt meri válaszolni, hogy igen, atyámfia: én megtartóztatom magam a nyilvános, szabadtéri munkától, hogy meg ne botránkoztassalak, de te a reformáció ünnepén megteszed-e ugyanazt a gesztust, hogy ne dolgozz, amikor én ünnepelek. Vagy éppen ne kényszeríts engem, mint munkaadó, munkára?

Vagy a kereszthalál, feltámadás, a mennybemenetel, a Szentlélek kitöltetésének különböző naptárak szerinti ünnepén mit teszünk abban az országban, ahol először vezették be a vallási türelmet országgyűlési törvénnyel?! Fel tudod-e az ige-adta nagy világoosságot úgy használni, hogy a felragyogó fény föl is melegítse a keleti hitű atyánkfiait?

A reformáció hónapjában az október fénye, vagy annak homálya az erősebb bennünk?

Ezt pedig azért kérdelem, mert szórványsorsunk közepette elhanyagoljuk a reformáció napjának megünneplését, és a mindenszentek és halottak napja szokásainak bennünk való megerősödése elkényszerít bennünket október 31-én is olyan vidékekre, ahol elődeink vannak eltemetve. Hát olyan gyenge a mi reformátori örökségünk, hogy eltorzultunk? Ezt pedig azért kérdelem, mert vannak vastagnyakú kálvinisták, akik nem sokra értékelik ezt az ünnepet, de ugyanakkor nem mondják közösen sem a bűnvalló imát, sem az Apostoli hitvallást, sem a Miatyánkot, mert az szerintük pápista szokás.

Ugyancsak megkérdem, hogy miért nevezed a református istentiszteletet misének, amikor a két fogalom között akkora a különbség, mint egy szín alatti és a két szín alatti úrvacsoraosztás között?!

Homály és fény. Fény és homály.

Sokszor nem tudjuk, hogy a naplementének, vagy a pirkadatnak a félhomálya van. Nem, mert nem tudjuk, merre van Kelet és merre Nyugat.

Tudjuk az Evangéliumból, hogy nem lehetünk két úrnak szolgálói. De az Ószövetségből is, hogy nem lehet kétfelé sántikálnunk.

Ha szégyelled azt, hogy mi „csak” prédikáljuk a keresztet, de keresztet nem vetünk, akkor ne vegyél részt olyan szertartáson, ahol azt hiszed, hogy mindenki téged figyel, hogy vész-e keresztet. És azt is katolikusul vagy ortodoxul.

Talán sorolhatnánk még a közösségi és az egyéni sötétben-járást egyaránt. De ne soroljuk. Inkább azt az éneket vegyük, amely imaként kéri Istent:

„Oszlads el a homályt, üzd el a bánatot
S ragyogjon fel rajtam szép fényes napod”, mert
„Égő vágyakozás él minden szívben.”

Vágyakozás a csodálatos, tanácsos, erős Isten, örökkévalóság Atyja és békesség Fejedelme után. Vágyakozunk a tisztulásra, fényre, de ehhez nagyon kell Isten igéje. Nekem, neked és neki is. Ezért (is) imádkozunk! Ámen.

A patkószög

Egy kereskedő nagyon jó üzletet kötött a vásárban: az összes áruját eladta, és a tarisznyája duzzadt az aranytól meg az ezüستől.

Óvatosságból még az éj beállta előtt haza akart érni, ezért sietve útnak indult. Erősen odakötözte a tarisznyáját a nyereghez, aztán megsarkantyúzta a lovát, a ló pedig galopozva elindult.

Dél felé pihenőt tartott egy városban. A lovasz, aki ellátta a jószágot, a gyepelőt tartva egy apróságra hívta fel a figyelmét:

– Uram, a ló bal hátsó patkójából hiányzik egy szög.

– Hagyd csak – legyintett a kereskedő –, arra a hat mérföldre, ami hátravan, még jó lesz ez a patkó. Sietek.

Délután a kereskedő megállt egy fogadóban, és egy porció zabot adatott a lovának. Jött az istállószolga és azt mondta:

– Uram, a ló bal hátsó patájából hiányzik egy patkószög. Ha akarja, megpatkoltatom.

– Inkább ne – mondta a kereskedő –, nagyon sietek és az állat ki fogja bírni azt a két mérföldet, ami még hátra van.

Felszállt a nyeregbe és továbbment, de nem sokkal később a ló sántikálni kezdett. Nem sántikált sokáig, mert aztán elkezdett bizonytalanul járni. Nem imbolygott sokáig, mert aztán meg elesett, és eltörte az egyik lábát. Így a kereskedőnek ott kellett hagynia. A tarisznyáját a vállára vette, és pont akkor érte az éjszaka, amikor egy sötét erdőbe jutott. Két rabló mindenéből kifosztotta, ő meg másnap reggelre ért haza összetörten.

– És mindez amiatt az átkozott szög miatt történt! – fakadt ki dühösen.

Nem láncok tartják egybe a házasságot. Kis szálak szálai kötik egymáshoz a házastársakat az évek során. Sok-sok „jelentéktelen” kis szál. De mindig sietünk és mindig elszakítunk néhányat közülük.

Míg egy csapás meg nem ijeszt bennünket.

A Genezáret partján

Hafenscher Károly
Budapest

Meditáció Reformáció hónapjában

*„Te állasz mindenek középpontjában,
Te adod a mértéket és az irányt minden életnek.”*
A Lelkipásztor imádsága (27. 1.)

A Reformáció titka rejlik itt: megtalált középpont, egyedüli mérték, helyes irány. Mindez ígéretes a Reformáció mai népének is. A Lelkipásztor imádsága kedd déli egyik mondata meditációs anyag lehet valamennyiünknek.

Megtalált középpont. A szétesett egyházban valaki megtalálta az egyházi tanítás és egyházi élet középpontját. S ami megtörtént a Reformációban, megtörténhet ma is. Imádságban bizonyosságunk: „Te állasz mindenek középpontjában” a húsvét utáni történetek egy mondatára emlékeztet: „Jézus megállott a középén.” (Jn 20,20–26) A húsvét utáni egyház titka, hogy Ő áll a középén.

Nem más valami, hanem Ő. Nem egy könyv, a Szentírás, hanem Ő. Nem valamely szervezet, intézmény, hanem Ő. Nem egy épület, a templom, hanem Ő. Nem szertartás, rendtartás, hanem Ő. Minden említett fontos lehet az egyházban, de a legfontosabb mégis Ő.

Nem valaki más áll a középpontban, hanem Ő, a Krisztusban megismert, testet öltött Isten. Nem egy próféta vagy apostol. Nem a pápa, püspök, felügyelő, lelkész. Nem Luther. Nem én, hanem Ő.

A lutheri reformáció jellemzője, hogy Jézus Krisztus önmaga koordinálta rendszerének középpontja. Így gondolkodunk és eszerint élünk. Koncentrikus körökben helyezkednek el tanításunk többi elemei és egyházunk életének megnyilvánulásai. Ebben is különbözünk római katolikus testvéreinktől, akik az igazságok hierarchiáját említik ma is, és az egyházi életükben is ez jellemző. Nálunk Ő áll a középén, a Megfeszített (1Kor 2,2) és a Megelevenedett (1Pt 3,18). Ezért mondjuk krisztocentrikusnak és sztaurocentrikusnak teológiánkat, és Krisztus-központúnak egyházi és egyéni életünket. Ezt kell tudatosítani a századvég szekularizált világában, amikor már az sem természetes, hogy a templom áll az emberi település középpontjában, helyette egy gyár, üzletház, bank, városháza áll a centrumban. A reformáció egyházában ma újra feladat rátalálni a középpontra. Ezért komoly hitvalló imádságunk: „Te állasz mindenek középpontjában.”

Egyedüli mérték. „Te adod a mértéket” – folytatódik imádságunk. Sőt tovább mediatálok: Te magad vagy a mérték.

Amikor viszonylagossá váltak az emberi mértékek és értékek, és amikor őszintén kérdése sokaknak, van-e egyáltalán hiteles mérték és értékes érték ma még, mi valljuk, Ő a mérték. A Reformációban valaki rátalált újra a hit, szeretet, reménység hiteles mértékére. Őseink gyakran emlegették a zsinórmérték (kánon) szót. Konfirmándusaink, fiatal felnőttjeink rendszerint már nem is értik, a köznyelvből is eltűnt, de a tartalma kell fontos legyen. Ő a mérték. Evangélikus felfogás szerint Jézus Krisztus a Kánon a kánonban. Ő mindenben az etalon, mint a Párizsban őrzött méter-modell. Jézus maga mondja: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.” (Jn 13,34) Nem kell másutt, másban keresni a mértéket. Ez az, amiről Pál apostol is szól, amikor nem kevesebbet kíván, minthogy Isten utánzóik legyünk. (Ef 5,1) Legyünk Isten követői, mint

szeretett gyermekek és járjunk szeretetben, ahogyan Krisztus is szeretett minket... Ez az a mérték, amihez szabnunk lehet magunkat és nem a világhoz kell igazodnunk. (Róm 12,1)

Zsinatol az egyház. Tárgyal a parlament. Vitázik az ország népe és sajtója. Kérdéssé vált gondolataink, cselekedeteink helyességének mértéke. Számunkra, a Reformáció népe számára Jézus a mérték. Szép nem csak a görög eredeti szöveg a Római levél 12. fejezetében, hanem a latin fordítás is elgondolkoztató. *Nolite conformari huic saeculo*, sed reformamini isn novitate sensus vestri, azaz ne legyetek konformisták, hanem reformálódjatok a megújulás érdekében. Imádságunk így hangzik: „Te adod a mértéket”

Helyes irány. „Te adod az irányt minden életnek” – így fejeződik be imádságunk mondata. Jézus nem igazolja eddigi életirányunkat, hanem megtérést, megfordulást, új irányt kíván mindenkitől. Mt 4,17-ben olvassuk: „Térjete meg, forduljate meg...” és az összefüggésből kitűnik, hogy a sötétségben élőknek, a halál földjén és árnyékában ülőknek szól a világosság e szava. A megtérés új irányának meghirdetésével kezdődött a Reformáció is. Luther a 95 tétel 1. tételeként szól a megtérésről, mint napi feladatról. A megtérés: az ember saját életirányából Jézus felé fordulás.

A 20. században minden mozgásban van, naponta szinte az egész ország keréken mozog. Repülőgépből letekintve nem csak kétirányú mozgást észlelünk az M1-es, M3-as, M7-es autópályán, hanem nagyvárosok fölé kerülve fényfolyók, mozgó fényfolyamok haladnak alattunk minden irányból minden irányba. Akár a pluralizmus szimbóluma is lehetne ez a látvány.

Lehet, hogy volt a Reformációnak sok torzulása, de iránya jó volt: Istentől Istenhez, a haragvótól a szeretőhöz, az ítélőtől a megkegyelmezőhöz. Ez a jó irány. Aki útnak indul hajón, repülőn, vonaton, autón, tartania kell az irányt. A cél még nem látszik, de az irány fontos. Amiről Róma 12-ben beszél Pál, ti. az okos istentiszteletről, az nem más, mint életünk jó irányba állítása. Jézus nem csupán alap, egyedüli fundamentum, amire, akire építeni lehet, hanem irányt szabó Úr. Az nem téved el ebben a bonyolult 20. századi életben, embererdőben, problémák dzsungelében, bűnök sűrűjében, aki jézusi irányban halad. Ő az, aki gondolataink és cselekvéseink irányát megszabja.

A Reformációnak volt centruma: Ő. Volt mértéke: Ő. Volt iránya: Ő. Most már értem, miért kezdődik a Lelkipásztor imádsága így: „Dicsérlek és imádlak Téged, Istenem!”, mert adtál központot, Akire rátalálhattunk, adtál egyedüli mértéket, Akihez alkalmazkodhatunk, megszabtad életünk irányát, hogy Hozzád érkezhessünk. Ámen.

Kedd délben*

Dicsérlek és imádlak Téged, Istenem. Te állasz mindenek középpontjában. Te adod a mértéket és irányt minden életnek.

Dicsérlek és imádlak Téged, Istenem. Te a mennyekben vagy. Felmagasztalsz és megalázol jótetszésed szerint. Csak Te vagy kegyelmes, Te, a király. Ami történik, Te cselekszed azt.

Dicsérlek és imádlak Téged, Istenem. Csodálatos vagy: hogyan nevezhetnélek? Titok vagy: fel nem foghatlak Téged. Szent vagy: hogyan közeledhetnék Hozzád? Te mindent ismersz: látod minden utamat. Irgalmas bíró vagy.

---

* Ritter B. Károly *A lelkipásztor imádsága* c. kötetéből, Bp. 1991.

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Móra László Tibor
Kajántó

Én és az Atya egy vagyunk

Alapige: János 10,30

A mai alkalommal Jézus utolsó bemutatkozásához érkeztünk. Talán ez a legnehezebben érthető ige az összes közül, amiben Jézus önmagáról beszélt. Míg a többi bibliaórán egy-egy hasonlattal próbálta magát közelebb hozni hozzánk (ajtó, pásztor, szőlőtő, világosság stb.), addig itt magáról úgy beszél, hogy egy az Atyával, a létező, de láthatatlan Istennel. Könnyű megérteni azt, ha valamit valamilyen kézzelfogható, ismert tárgyhoz hasonlítunk. De ha egy láthatatlan, számunkra sokszor titokzatos valamihez próbálunk hasonlítani mást, akkor sokszor spekulációk, tévmitésök és hamis ismeretek jöhetnek létre.

Mit jelent Jézusnak az Atyával való egysége, az, amit a mai ige mond? Ahhoz, hogy megértsük, előbb külön meg kell nézzük, hogy kicsoda az Atya és hogy kicsoda Jézus. Csak ez után tudjuk megérteni ezt a kijelentést. Ez csak egy megközelítési módja a kérdésnek. Biztos, hogy ahányan vagytok, annyiféle lehetőség lenne arra, hogy erről a rövid mondatról beszéljünk.

1. Kicsoda az Atya? Mindannyian ismeritek az Apostoli hitvallást, hisz konfirmáció alkalmával megtanultátok, most pedig minden vasárnap az istentiszteleten elhangzik. Ennek az első részében az van, hogy Isten, mint Atya a mennynek és a földnek Teremtője. Az, aki a világot, és minden benne levőt a semmiből, szava által teremtett meg, és aki gondviselésével azóta is fenntartja és igazgatja azt. Két szónál kell megállnunk: teremtés és Isten szava.

Teremtés. Az ember nem tud teremteni, csak alkotni. Valamiből, egy már létező dologból más valamit létrehozni. Azt, amit a természetben talál átalakítja, saját céljának, elképzelésének megfelelően. A teremtés azonban teljesen más. Ha megnézzük a Biblia első lapjait, akkor ott arról van szó, hogy *Isten a semmiből teremtette* mindazt, amit az ember maga körül lát, illetve szabad szemmel nem érzékel, egyfelől annak kicsiny volta miatt (elemi részecskék), vagy nagy távolsága miatt (távolsági csillagok, égitestek). Minden, ami ebben a világban van, beleértve bennünket is, Isten műve. A teremtés tehát isteni cselekedet, amikor a semmiből egy gyönyörű világ születik, és minden egy terv szerint a helyére kerül. Valami olyan jön létre, ami addig még nem létezett.

Szó, ige. Itt is különbséget kell tennünk az emberi szó és Isten igéje között. A mi szavunk gyenge. Itt nem a szó intenzitását értem, azt, hogy hány decibelnyi hangerővel próbálja sokszor letorkolni egyiket a másikat, megvédeni saját vélt vagy valós igazát. A mi szavunknak nincs teremtő ereje. Sokszor, amit mondunk, nem talál meghallgatásra. Nincs foganatja. Isten szavának azonban teremtő ereje van. Neki engedelmeskedik minden, ami a világban található. (Zsolt 147,15) Így tudott szavával teremteni.

2. A második dolog, amiről beszélnünk kell az, hogy kicsoda Jézus? Azt mindannyian tudjátok, hogy Isten fia. Azt is, hogy ő a megígért Messiás, aki elvette a világ bűnét, amikor vállalta a kereszthalált. Az is ismerős, hogy feltámadt a halottak közül. E mellett azonban úgy is lehet beszélni róla, mint teremtő és újjáteremtő Istenről. Különösnek

tűnhet, hogy Jézusról, mint teremtőről beszélek, de nézzétek meg a csodáit, a gyógyítá-sait. Ezekben mind a teremtő erő jelenik meg. Az, ami nincs, ami emberileg már lehetet-lennek tűnik, azt adja Jézus a feléje fordulóknak. Egészséget, életet, kenyeret.

Ugyanakkor beszélhetünk Jézus csodáiról úgy is, hogy abban benne van az isteni szó ereje. Gondoljatok a tenger lecsendesítésére, amikor szavának enged a szél és a hullá-mok. Ha azonban megnézzük a János evangéliuma első részét, akkor ott arról olvasha-tunk, hogy az ige testté lett. Nem akármelyik, hanem az, amit az Atya szólt.

El tudjuk tehát mondani azt, hogy Jézus tulajdonképpen azt tesz, amit az Atya is tesz.

3. Mi a hasonlóság Krisztus és az Atya között? Mindkettőnél ott van a teremtés és ott van a szó ereje. Mindkettő Isten. De nem beszélhetünk két külön Istenről. A keresztyén tanban egy Isten van, a Szentháromság Isten. Itt annak az első két személye jelenik meg. Az egy Istennek más és más megnyilvánulási formája, amellyel ebben a világban értünk munkálkodik.

Hogy közelebb kerüljünk a megértéshez, hadd legyen itt egy bibliai idézet, amely szintén erről az egységről beszél. Filep azt kérdi Jézustól: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és elég nekünk! Monda néki Jézus: Annyi idő óta veletek vagyok, és még sem ismertél meg engem, Filep? Aki engem látott, látta az Atyát.” (Jn 14,8 s köv.)

Vitaindító kérdések:

Elérkeztünk a sorozat végére. Egyetlen egy kérdés lenne csak most. Ti milyennek látjátok Jé-zust? Egy érdekes kimutatást adok nektek, amely egy francia katolikus lapban jelent meg. Előbb gondolkodjatok, és utána próbáljatok felelni ti is az alábbi kérdésekre!

Milyen foglalkozást választana ma Jézus?

– Humanitárius szervezet orvosa	26%
– Filozófus	18%
– Munkás	17%
– ENSZ-főtitkár	6%
– Államfő	5%
– Tévészár	4%
– Szélsőséges politikus	3%
– Nem tudja eldönteni	21%

Mi ellen harcolna Jézus?

– Nyomor	46%
– Szegény országok lemaradása	37%
– Erőszak	26%
– Fajgyűlölet	18%
– AIDS	13%
– Fegyverkezési verseny	12%
– Drogkereskedelem	9%
– Pornográfia	5%
– Egyéb bajok ellen	3%
– Nem tudja eldönteni	12%

Ma ki testesíti meg a jézusi értékeket? (100-as tetszési index szerint)

– Teréz anya	86%
– Pierre abbé	8%
– Lustiger, Párizs érseke	6%
– Colouche, a komikus	6%
– II. János Pál	6%
– A dalai láma	5%

A CSA francia közvélemény-kutató intézet 1996. decemberi felméréseinek adatai.

Rádioprédikáció

Visky János

Kolozsvár – Bulgária-telep

Isten vissza akar lépni

IV.

Alapige: 2Mózes 33,1–6

A bukott népéért esengő Mózesnek a még mindig haragvó Isten nagyon kérdéses folytatást ígér: Isten nem akar népével továbbmenni, csak angyalát akarja maga helyett küldeni. De milyen vándorlás lehet az, amiből hiányzik Isten?

Erre az ajánlatra összerезzen Mózes és gyászolni kezd a nép. Joggal. Keserves lecke árán kezd ugyanis megtanulni, hogy az Isten-pótlék nem elég a biztonságos előrehaladáshoz, a célba éréshez. Valami biztos fogódzó kell ebben a bizonytalan világban.

Egy nyugati nagyváros zsúfolt forgalmában induláskor hátraszól a buszvezető a hangozbemondón: „Tessék kapaszkodni!” Felülről csüngenek alá a kapaszkodásra alkalmas fogantyúk.

Testvér! Kanyargós földi útaidon ismered-e a felülről lenyúló jézusi kezet, amibe biztosan kapaszkodhatsz? „Szélfűtta levél a világ. De hol az ág? De ki az ág?” – kérdezzük Zelk Zoltánnal. Egyre erőteljesebben fúj a hitetlenség, a romlottság szele. Levélnyi életed mibe kapaszkodik, kihez ragaszkodik?

Isten nem akar továbbmenni keménynyakú népével. Istennek ezt a kijelentését keménynek minősíti a nép. Az emberi keménynyakúságra nem véletlenül válaszol keményen Isten: „Bemégy a tejjel és mézzel folyó földre, de én nem megyek veled”. Óh, hány ember álmodik ma is a bőség földjéről s megpróbál Isten nélkül bejutni oda. Eleve kudarcra ítélt vállalkozás ez!! Mit ér a bőség Isten nélkül? Mit ér a palota békesség nélkül? Mit ér a jólét jóság nélkül? Mit ér a sok vagyon szeretet nélkül?

„Én nem megyek veled” – mondja Isten. Rettenetes lenne így indulnia a fiatalnak az életbe, a mindennapok küzdelmébe. Micsoda veszélynek teszi ki magát sok ember, aki Isten nélkül indul nagy vállalkozásokba. Mi lenne, ha az édesanya azt mondaná az első alkalommal óvodába készülő gyermekének egy nagyvárosi forgatag közepette: menj csak, gyermekem, de én nem megyek veled!?

Mózes népe megrendülésének jeléül ott nem rakta fel ékszereit. Nem lehet úgy ünnepegni, ha Isten nem jár velünk. Hiábavalók külső ékszereink, ha nem hordozzuk Istentől nyert lelki ékességeinket.

„Hinni, megtérni annyi, mint Istent engedni, hogy Isten legyen!” – mondja Bonhoeffer.

Ez az a nagy fordulat, amire minket is szeretne elsegíteni Isten. Arany helyett Isten imádása. A semmi körüli nyugtalan forgolódás helyett az Istenével megbékélt lélek magasztos ünnepe! Ez a Vele való „találkozás észbontó kegyelme!” (Tűz Tamás)

„Mikor éjszakában Tűz gyúlt hirtelen,

Maga a Tűz jelent meg érzékeny szívedben

S te könnyes szemmel, ujjongó örömmel

Megláttad Őt, a más rendből valót” – mondja Szabó Ferenc.

Az ilyen találkozás nyomán kerül életedben az Őt megillető helyére Isten, s átéled annak lenyűgöző örömét, hogy az irgalmas Jézusban immár veled megy Ő. Ámen.

Keresztelési igehirdetés

Kátai Tibor

Sütlelmed

Beoltatás

Alapige: Máté 28,18–20

Kedves szülők és keresztszülők! Ünneplő gyülekezet! Keresztyén testvéreim!

Életünk legfontosabb eseményei, a keresztelés, a konfirmálás, az esküvő mindig a gyülekezet színe előtt történnek. Ezeket rögzítik egyházi anyakönyveink is, mintegy azt sugallva, hogy életünk fordulópontjain nemcsak a bennünket körülvevő közösség, hanem Isten is ott van. Ma sincs ez másként, amikor azért gyűltünk össze, hogy tanúi legyünk egy új élet Anyaszentegyházunkba való beoltásának. Együtt ünnepelhetjük azt, hogy kicsiny egyházközségünk egy új taggal gyarapodik. Megbizonyosodhatunk arról, hogy Isten nem mond le rólunk és megtartja közösségünket. Amikor egy ilyen jelentős esemény történik, jó az ige szavára figyelni, hiszen Isten néhány perc alatt hosszú évekre szóló lelki útravalót kíván adni a szülőknek és mindannyiunknak.

Hozzájuk menvén Jézus – olvassuk az igében. Jézus nemcsak az akkori, de a mostani tanítványokhoz is közel jön. Ma is jön, keres bennünket. Ő teszi meg az első lépést. „Mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek” – mondja Isten Jeremiásnak. „Örökkévaló szeretettel szerettelek téged” – üzeni az Úr Izráelnek, „alaktalan testemet már látták szemeid, könyvedben minden meg volt írva, a napok is, melyeket nekem szántál, bár még egy sem volt meg belőlük” – vallja Dávid a 139. zsoltárban. Jézus tehát már eleve ismer bennünket és Ő a kezdeményező. Megérint bennünket igéjén és Szentlelkén keresztül. Kedves szülők és keresztszülők, amikor ide jöttetek, az Ő hívásának engedelmeskedtetek, és jól tettétek, hiszen az Ő kegyelmébe ajánljátok és Reá bízátok ezt a kicsiny csecsemőt, mert Ővé minden hatalom mennyen és földön. Itt a templomban pedig azzal a Jézussal találkoztok, aki igéjén keresztül két dolgot parancsol nektek:

Megkeresztelvén őket – Ennek a parancsnak készülünk engedelmeskedni a mostani istentisztelet keretében. Ezzel a szertartással tulajdonképpen beoltjuk ezt a csecsemőt Isten Anyaszentegyházába. De a mai napon csupán elindítjuk őt ezen a helyes, Isten szerinti úton, azért, hogy Ő is Krisztus követője legyen. Ezt a szertartást, bár mi végézzük itt a templomban látható formában, tudnunk kell, hogy ugyanakkor Isten is elvégzi ezt számunkra láthatatlanul, de később mégis érezhető formában, és így lelkileg hozzákapszolja a gyülekezethez.

Tanítván őket – Ez a második parancs és arra vonatkozik, hogy ezt a kisdedit támogatni kell azon az úton, amelyre ma állítottuk. Míg a keresztelést a lelkipásztor végzi, a tanításban és nevelésben már többen hordoznak felelősséget. Elsősorban ti, szülők és keresztszülők, akik születésétől fogva támaszai voltatok és akik ezután is felelősséggel tartoztok. Minden keresztelési beszédben elmondjuk, és most is a lelketekre kötöm, hogy tanítsátok meg mindarra ezt a kisgyermeket, amit Jézus parancsolt. Tanítsátok meg imádkozni, az egyszerű imádságoktól kezdve az evés előtti és utáni, a lefekvés előtti imádságokra, Mi Atyánktól a súlyosabb könyörgésekig. Tanítsátok meg vallásórára járni, akár úgy is, hogy eleinte kézen fogva elhozzátok, majd később küldjétek konfirmációi oktatásra és a templomba. Úgy tanítsátok, hogy később ő maga tegyen önként bizonyoságot hitéről és neveltetéséről, hiszen a keresztség és a konfirmáció összetartozik.

Ne felejtsetek, ez a nevelés úgy lesz a leghatásosabb, ha nemcsak mondjátok, hanem imádkoztok is érte. Sőt, ha ti magatok jártok jó példával előtte és a ti életviteleteken keresztül tanulja meg az istenfélő életet. És kell-e nagyobb öröm az életben, mint amikor a szülő azt látja, hogy fáradozása nem volt hiábavaló, hogy gyermeke a jó úton jár és szüleinek büszkesége lehet?!

Egy biztatással zárul a felolvasott igeszakasz: „Én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Ez azt jelenti, ha ezen az úton jártok, nem vagytok egyedül. Jézus veletek van Szentlelke által és támogat benneteket a sokszor nehéz, de mégis szép feladat elvégzésében. Veletek együtt Ő is munkálkodik a gyerek életében láthatatlanul, de mégis tapasztalható módon.

Én szívből kívánom, úgy neveljétek és neveltessétek ezt a csecsemőt, hogy Jézus Krisztus jó vitéze legyen, gyönyörűsége szüleinek és keresztszüleinek, öröme a gyülekezetnek, hogy úgy fénylőjen az ő világossága az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteit és dicsőítsék ezért a Mindenható Istent. Ámen.

Esketési igehirdetés

Kurta-Tötös Beáta
Érkőrös

Megáldalak téged...

Alapige: 1Mózes 12,2

Kedves testvérem, kedves ifjú pár!

Csodálatos esemény egy család és egy egész kis faluközösség életében, amikor két fiatal a szívükhöz közel álló családtagok, barátok kíséretében besereglenek e szent helyre, hogy Isten színe előtt fogadalmat tegyenek egymásnak és meghallgassák Isten ígését, tanácsát, biztatását. Majd az ige után pedig esküt is tesznek arra, hogy keresztyéni módon együtt folytatják tovább az életet.

Ha szétnézünk e régi templomban és elgondoljuk, e több száz éves kövek hány és hány esküvőnek voltak tanúi, talán mindenki, aki házasságban él, visszaemlékszik a saját esküvőjére. Visszaemlékszik az érzéseire, amelyeket akkor átélt, a megvalósult sikerekre vagy a válásig vezető kudarcokra, és elmond egy imádságot ez ifjú párért, hogy legyen szép és Istennek tetsző az előttük álló életútjuk.

Milyen csodálatos az is, hogy mostantól a szülőket, a két édesanyát és édesapát is összeköti a gyermekeik frigye, hiszen e két család is egyesül ezen alkalommal. Mindkét családnak úgy kell rájuk tekintenie, mint saját gyermekeikre, úgy kell hogy intse őket és úgy kell hogy szeresse, amint a sajátjait teszi.

„Megáldalak téged és áldás leszel” – szól az Isten ígéje.

Sok mindent kap ezen a napon az ifjú pár: biztatást, jókívánásokat, szülők anyagi áldozatát, családjuk és ismerőseik támogatását, mellyel elindítják őket a közös életbe. Mindezt megkoronázza az, amit Istentől kaptok, amit Isten ad, az áldás. Mert ez teszi az életet széppé, nemessé, gazdaggá és boldoggá. Az áldás onnan jön, ahonnan az élet, Istentől. Isten a hívő engedelmisséget nem hagyja jutalom nélkül.

„Nagy nemzetté teszlek és megáldalak.”

Tudjuk, hogy ez az ige Ábrahámnak hangzott el, akit Isten kihívott a saját rokonsága köréből és az Ígélet földjére vezette. De Ábrahámnak csak egy fia született és nem érhetette meg, hogy nagy nemzetté legyen. Csak az ígéretet bírta, de elhitte, mert Isten

mondta. Lám, milyen messze ható következményei vannak annak, ha egy hívő ember engedelmeskedik Isten akaratának. Sokszor az ember azt hiszi, hogy csak a maga sorsát dönti el az engedelmisségével vagy engedetlenségével, vagy csupán megélhetési gondjain spekulál, mit sem törődve Istennel, és íme Isten ígéretet tesz, hogy a ti engedelmeségeket beleépíti az eljövendő századok sorsának alakításába. Annak, hogy ti milyen engedelmisséggel viszonyultok Isten útmutatásához, hatása és szerepe van az egész magyar nép jövő sorsának alakulásában.

„Megáldalak téged és áldás leszel” – ezzel áldja meg Isten azt az otthont, mely ezután közös fészketek lesz, ahonnan elindultok minden nap, és ahová mindig hazaértek.

Nem hagyhatom ki, hogy ne szóljak az áldás másik vetületéről is, miszerint a kapott áldásnak, mint a fénynek, át kell áradnia másokra is rólatok. Isten megáld, hogy áldássá legyetek egymás számára, hogy áldássá legyetek mások számára. Isten azért hoz össze két fiatal szívet, azért adja egyiket a másiknak boldog szerelemmel, azért áldja meg egyiket a másikkal, hogy mindenik a másokra nézve áldássá legyen. Nem könnyű, de nem is lehetetlen feladat.

Kedves ifjú pár, nem is kívánhatunk jobbat számotokra és megkötetendő frigyetekre, mint azt, hogy legyetek áldottak és legyetek áldássá! Ámen.

Temetési igehirdetés

Ötvös József

Marosvásárhely – Vártemplom

Temetés és egyben requiem az elhurcolt zsidókért

Alapige: Lukács 7,4–6

A múlt században gyakran úgy fordult a történelem kereke felénk is, hogy az egyre jobban elválasztotta az embereket egymástól. Vallások és nyelvek itt Erdélyben olyan sajátos dolgok voltak, amelyek befele egy biztonságot, közösségi összetartást jelentettek, kifelé pedig sokszor előítéletet vagy éppen ellenszenvet eredményeztek. Ezért olyan kedves kép a 20-ik század idejéből, amikor olyat hallunk, hogy különböző vallású, akár más-más nyelvet beszélő emberek békességben, mi több, boldogan tudtak együtt, egymás mellett élni.

Nemsokára megszólal és idehallatszik a Vártemplom „kísérő” harangja. Ott, abban a templomban 1571 telén egy olyan törvényt erősítettek meg, amely kimondta, hogy a vallás nem lehet elválasztó, nem állíthat szembe egymással, mert mindenki szabadon gyakorolhatja hitét és békésen imádkozhat. Amikor mindez így történhetett és így is történt, akkor arról beszéltek itt az emberek, hogy Erdély egy tündérország, mert igazság, békesség és nyugalom honolt e tájon. Amikor azonban emberi érdekek és hatalmi erők egymással szembefordítottak embereket, akkor megromlott ez a békesség.

Mindezeket azért halljuk itt, most, mert egy igazságtalan háborúban elhurcolt, megszenvedett és haláltáborból visszatért Mózes-hitű férfi, és egy Backamadarason született, de Marosvásárhelyen felnőtt székely-magyar nő együtt felépítették ezt a békességet itt, ahol az érdekek a békétlenséget szították. Kettőjük békesség-építése a múlt század galád történéseivel szemben is azt bizonyította, hogy ez lehetséges.

A bibliai időkben is, és ma is, az élet kikerülhetetlen eseménye volt, hogy emberek, más-más vallású és nyelvű, különböző hitű és fajú népek találkozzanak. Ott, abban a

bibliai történetben arról van szó, hogy egy Kapernaum nevű városban élt egy római, pogány százados. Akarva-akaratlanul találkoztak ott a zsidók és a római katonák. Egymással sokat nem beszéltek, még ha értették is egymás nyelvét, mert nem voltak egymásról jó véleménnyel. Ami elválasztotta őket, az az adott történelmi helyzet és a más-ság: egyik nép otthon volt, a másik betört ide, egyik nép századok óta héberül imádta az egy és örök Istent, a másik teljesen idegenül mozgott itt, s próbálta felállítani a maga pogány szentélyeit.

Egyszer beteg lett a római százados szolgája és ő Jézushoz küldte embereit, hogy gyógyítaná meg a beteg szolgát. Két külön világban élő ember indult el egymás felé. A fájdalom, a szükség könnyebben indít embereket egymás felé. A százados küldöttei megérkeznek Jézushoz, és ott ők egy nagyon szép jellemzést adnak erről az „idegen” emberről: „méltó arra, hogy megtedd azt neki, mert szereti népünket”.

Hatvan évvel ezelőtt ötvenezer magyar mellett kb. ötezer zsidó élt itt Marosvásárhelyen. Akkor, azokban a háborús években történt valami, és úgy néztek egymásra itt az emberek, mintha egyik napról a másikra ellenségekkel váltak volna. Azután sok idő eltelt és a férjen keresztül ez a maradék, kis marosvásárhelyi zsidó közösség kapcsolatba került Adorjáni Ilonával. Ő végezte nap mint nap a százéves zsinagóga melletti irodában a könyvelést, és az egykor ellentétes oldalon állók – közelebről megismerve egymást – megismételhetők az evangélium szavait: „szereti népünket”.

Van az életben ilyen egyszerű, csendes és sajátos küldetés, amikor látszólag nem történnek nagy, látványos események, de a hétköznapi életben egymás mellett dolgozva, együtt élve építjük a hidakat egymás felé.

Csak egy-két kép villant fel az evangéliumi történetből, amiképpen Grünstein Mártonné életéből is csak pár kép tűnik elő, de éppen azok, amelyek mindkét helyzetben és mindkét helyen – Kapernaumban vagy Marosvásárhelyen, Izráelben vagy Erdélyben – arról mesélnek, hogy lehet együtt, egymást tisztelve, önmagunkat fel nem adva is együtt élni és egymásért dolgozni.

Ott Kapernaumban a századosról azt jegyezték meg, hogy „ő építette a zsinagógát is nekünk” Megmaradt ő római katonának, hisz az volt a neveltetése, szolgálata, de Izráelben élve tenni akart a vele együtt, a mellette élőkért, másokért. Elhunyt testvérünk is naponta bement a zsinagóga irodájába férjével, majd özvegyen is együtt dolgozott a halálból visszatért Mózes-hitű emberekkel, de közben megmaradt magyarnak és reformátusnak. Megmaradt abban a hitben, nyelvben, vallásban és közösségben, amelyben felnőtt, ahol testvéreivel találkozott, és ahol olyan erős volt a kötődése.

Ott Kapernaumban a belső, a mindennapi együttélés egyik külső jelét említi az Írás: zsinagógát, látható szépet, sajátosat épített nekünk. De neki nem sok köze volt hozzá. Itt Marosvásárhelyen pedig az történt, hogy férjével együtt – amikor már lehetett – meglátogatták Izráelben a rokonságot, a zsinagógákat, nagy élményként mesélt is róla, de nem akart ott maradni, mert nem az ő világa volt az.

A felolvasott bibliai történet így zárul: „Jézus erre elindult velük”, azaz elindult a szépen jellemzett római katona felé és a beteg szolga felé, hogy életet vigyen oda. Mert Isten Fia mindig arra indul, ahol szükség van Rá, és azért megy, hogy életet és reménységet vigyen. Így érkezett most ehhez a végtisztességtevő gyülekezethez is, ahol együtt állnak a református testvérek és a zsidó hitközség elöljárói, rég megbocsátva egymásnak a mások által elkövetett szomorú tetteket, és emlékezve a szép együttlétekre.

Az evangéliumi történet leírásának utolsó verse arról tudósít, hogy a százados szolgája meggyógyult, életre kelt, miután Jézus elindult feléje. Ez a „Jézus erre elindult velük” ad erőt a mostani megpróbáltatásban, de ad reményt a küzdelemben és ad hitet az örök életben. Ezzel a reménnyel találkozik a 20-ik század viharos történelmében két nép

követsége, és a leginkább az *együtt lehetséges* reményével megy tovább a holnap felé. Amen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen 2003 március 17-én Grünstein Mártonné szül. Adorjáni Ilona temetésén).

Dékány Endre

Előkészítés és utógondozás az úrvacsora sákramentumával kapcsolatosan*

Előjáróban nyíltan szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy korunkban válságban van az egyház, válságban van az istentisztelet, de különösen is válságban van az úrvacsora ünneplése. Nem von le semmit a ránk nehezedő felelősségből, ha hozzáteszem, hogy itt nem magyar, hanem világjelenségről van szó. Emil Brunner már négy évtizeddel ezelőtt rámutatott, hogy a modern ember valósággal menekül az úrvacsorázás elől. Ez azóta nyilván még fokozódott.

Pedig Oscar Cullmann-nak el kell hinnünk, hogy az ősgyülekezet úrvacsorázó gyülekezet volt. Kálvin is ezt akarta Genfben, s nem rajta múlt, hogy nem így történt. Mi már csak évenként hatszor szolgáltatjuk ki az úrvacsorát – a gyülekezet egy töredékének. Mert még azok közül is sokan, akik a templomba eljönnek, a megterített asztalnak már hátat fordítanak, az úrvacsora elől kivonulnak. Nyilván azért, mert számukra teljesen értelmetlenné vált. Az úrasztalától való elidegenedés mindig veszedelmes volt. Már az egyházatyák is kárhoztatták. De most – a mindenben közösséget kereső korunkban – ez különösen súlyos dolog. Éspedig azért, mert az úrvacsora kifejezetten a közösség cselekménye. Az egyúttvacsorázás a legdöntőbb bizonyítéka annak, hogy egy test vagyunk. Nemcsak Krisztussal kapcsol egybe, hanem a másik emberrel is. Brunner szavai szerint: az úrasztalához való járulás annak megvallása, hogy nekem szükségem van a többiekre. Az úrvacsorázás elsorvadása a keresztyénségnek – mintha a „szentek egyességének” – valósággal a csődjét jelentené, és éppen a kollektivitás korában.

Nem elég tehát a liturgikus fáradozás, amely méltó helyet biztosít az úrvacsorának az istentiszteleti rendtartásban. Arra van szükség, hogy az emberek rádöbbenjenek az úrvacsora értelmére. Ennek kell megtörténnie az előkészítés és az utógondozás során. Mind-egyik szolgáltatnak van formai és tartalmi oldala. A továbbiakban ezeket veszem sorra.

Előkészítés

Az előkészítés formáját a mindenkori körülmények határozzák meg. Eddig az előkészítés általános formája az volt, hogy évenként hatszor bűnbánati hetet tartottunk úrvacsorára előkészítő istentiszteletekkel. Nyilvánvaló, hogy a jövőben, amikor gyakrabban, vagy éppen minden vasárnap ünnepeljük az úrvacsorát, ez nem lesz járható út. Úgy gondolom, hogy helyébe a folyamatos lelkipondozásnak kell lépnie. Ennek a formáját pedig megszabni nem is lehet, nem is szükséges.

Annál szükségesebb világosan látni az előkészítés tartalmi kérdését, akár a régi módon, akár valamilyen új formában történik is az. Az alapvető kérdést kell feltenni: miért van válság? Miért van válságban az egyház? Miért van válságban az igehirdetés? Miért

---

* Megjelent a Magyarországi Református Egyház Teológiai Doktorai Kollégiumának 1983-as Évkönyvében. Bp. 1984.

van válságban az úrvacsora? A válasz: azért van válság, mert nincs bűnbánat. Bűnbánat pedig azért nincs, mert „nincs bűn”. Bűn pedig azért nincs – Bereczky Albert éles fogalmazása szerint –, mert „nincs Isten”. Akinek nincs Istene, annak nincs bűne. A bűn csak akkor válik bűnné, amikor van Isten.

Az alapbaj tehát – ismétlem – az, hogy nincs bűnbánat. Márpedig helyesen állapítja meg Thurneysen, hogy a bűnbánat az a gyökér, amelyből kisarjad a gyülekezet élete. Ha ez hiányzik, akkor ez az élet látszatéletté válik. Mint ahogy a lemetszett virág egy darabig még megőrzi színét és illatát, de végülis el kell száradnia. Úgy a gyülekezetben is lehetnek még mindenféle életnyilvánulások, de ha a bűnbánat és bűnbocsánat dialektikájából származó igazi élet érlökése kihagy, sőt elmarad, akkor mindezek az életnyilvánulások sem leplezhetik sokáig a lassú belső elhalást. Az egyház megújulását eredményező igazi mozgalmak ezért mindig is bűnbánati mozgalmak voltak. Nem lehet az egyházat megújítani és életben tartani pusztán liturgikus, karitatív vagy szervezeti fáradozásokkal. Megújulni és életben maradni az egyház ma is csak bűnbánat és bűnbocsánat lelkéből fog.

Világos tehát a feladat: akármilyen formában történik is az úrvacsorára az előkészítés, a célja azonos: bűnbánatra kell eljuttatnia a mai embert. Mit jelent ez konkrétan?

Vegyünk először egy olyan esetet, amikor az előkészítés lelkigondozói beszélgetés formájában történik, és – mondjuk – egy alkoholistával állunk szemben. Az iszákos ember általában nem szorul rá arra, hogy mi mutassuk meg neki kóros szenvedélye pusztító hatását. Azt ő maga is tudja, hogy rossz úton jár. De azt már nem mindig tudja, hogy szenvedélye csak tünete egy megköthözöttségnek, amely sokkal mélyebben van. Ez már többé-kevésbé rejtve van előtte. Pedig aki iszik, az mindig életének valamilyen súlyos zavarával küzd. De még mindig nem ez a tulajdonképpeni baja. A tulajdonképpeni baj abban van, hogy egyre megújuló, de mindig eredménytelen erkölcsi nekirugaszkodásokkal igyekszik magán segíteni. Vagy talán már ezt sem teszi, mert már teljesen lemondott önmagáról, s már csak sodortatja magát kóros szenvedélyétől. Így gondolkodik: rajtam már úgyszem lehet segíteni, és nem is akarom, hogy segítsenek rajtam. Nem tud semmit a bűnbánatról. És persze nem keresi a bűnbocsánatot sem. Ezzel viszont a kegyelem ellen harcol. És ez a tulajdonképpeni bűne. Tehát nem az iszákosság (az csak tünet), hanem ami mögötte van! Erre kell az előkészítés során rádöbenteni.

Gyakoribb eset, amikor vigasztalásra szoruló emberrel vagy emberekkel állunk szemben. Ha a szót tág értelemben használom, akkor nagyjából ez a helyzet mindig, amikor templomi szószéken állunk, hiszen jórészt ilyen emberekből áll a templomi gyülekezet. A pusztán tradícióból járók mellett elsősorban ezek jönnek templomba. Nem egy bizonyos bűn nyomorúságában élnek, amit elkövettek, hanem belső szorongásokban vannak, tanácstalanság, gond, bánat szorítja őket.

Konkrétan: az egyik a munkahelyén nem tud semmiképpen beilleszkedni. A másik a lelke mélyén hordoz egy fájdalmat, amiről talán senki sem tud. Megint mások mostoha körülmények között élnek, lakásgondjuk vagy egyéb problémáik vannak, amelyek útját állják munkájuknak, szellemi fejlődésüknek, életörömüknek. Ide tartozik minden generációs nehézség szülők és gyermekek között, minden házassági probléma férj és feleség között. Ismét mások egyszerűen – s talán nem is olyan egyszerűen – testi fájdalomban élnek, amely éjjel-nappal kíséri őket, s amelyen keresztül talán a közelgő halál jelentkezik. Azután ki ne élne ma szorongásban – esetleg nem is tudatosan – a fenyegető atomveszély miatt?! És végül – de nem utolsósorban – hányan állnak tehetetlenül abban a bábeli zűrzavarban, amely manapság a világnézetek és a hit területén uralkodik!

Ezek az emberek mind az ige vigasztalását akarják hallani a templomban. Az a kérdés: mit kell nekik hirdetnünk – akár szószékről; akár beszélgetés során –, amikor úrva-

csorára készítjük őket elő? A gonddal, a fájdalommal, a tanácstalansággal szemben is bűnbánatra van-e szükség? Hol van itt az a bűn, amit meg kell bánni és amire kell a bocsánat? A válasz: az élet minden problémájára egyetlen segítség van, és pedig az, ami a Jézus Krisztusban adatott nekünk. Ennek a segítségnek viszont nincs más neve, csak ez az egy: bűnbocsánat. Csak elég mélyen kell értenünk a nyomorúságot és a segítséget, akkor rögtön megismerjük, hogy minden nyomorúság a bűn nyomorúsága, és minden segítség a bűnbocsánat segítése. Tehát minden ember számára mindig a nagy egész a kérdéses. A legkisebb problémánk mögött is ez az egy nagy probléma van: Istennek és a vele való megbékélésnek a problémája. Az Istennel való békességnek pedig a magva és tartalma: a bűnbocsánat. Akinek ez a békessége megvan, annak minden problémája, annak az egész élete meg van oldva. Ahogyan Jézus mondta: „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és mindezek megadatnak néktek!” (Mt 6,33) Ez a bűnbocsánat vár készen az úrvacsorában arra, aki bűnbánattal veszi a szent jegeket. Az előkészítés csak akkor érte el célját, ha erre a bűnbánatra eljuttatta a szent asztalhoz járulókat. Az ilyen emberek majd nem elmenekülnek az úrasztalától, hanem odamenekülnek hozzá, mert számukra életkérdés lett az úrvacsora.

Utógondozás

Az utógondozás formája – ha volt egyáltalán utógondozás – eddig is csak a személyes lelkigondozás lehetett, s ezután is ez marad.

Az úrvacsorában bűnbocsánatot kapott ember ó-emberét a Krisztusban letette, de ugyanakkor még nagyonis körülveszi őt. Vagyis: harc kezdődik. Az új-ember harca az ó-ember ellen; más szóval: a megszentelődés harca. Ebben segít az utógondozás.

A megszentelődés során teljesítjük Isten parancsát, amennyire az tőlünk telik. Kérdés azonban, hogy mi az, ami tőlünk telik. Egyesek szerint semmi, Békési Andor szerint azonban helyesebb és igeresebb azt mondani, hogy csekély, kevés. A Heidelbergi Káté 114. kérdésében is ezt olvassuk: „Megtarthatják-e tökéletesen ezeket a parancsolatokat azok, akik Istenhez megtértek?” Felelet: „Nem; mert még a legkegyesebb emberek is, amíg e földön élnek, az engedelmességnek csak csekély részét teljesítik.” Erre a „csekély részre” kell nekünk most a figyelmünket fordítani.

Victor János szerint is e megigazulás nem végállomás, hanem csak kiindulópont. Egy folyamat megindult, de a kibontakozás még hátra van. Ennek a kibontakozásnak kettős aspektusa van: isteni és emberi. A megszentelődés Isten felől nézve: mindig ajándék, az ember felől nézve: mindig feladat. Az utógondozás a feladat teljesítését azzal segíti, hogy a megszentelődő embert egyre inkább betagozza a gyülekezetbe: az ígét hallgató és úrvacsorával élő református keresztyén emberek közösségébe.

Berczky Albert, Békési Andor, Emil Brunner, Oscar Cullmann, Eduard Thurneysen és Victor János a témára vonatkozó tanulmányainak a felhasználásával írta: Dékány Endre.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Szabó Magdolna

ISSN 0254-4458

Csanád Béla

Zsoltár

Hová vetettél, Istenem,
mily cethal belsejébe?
Lobog a búzhődt levegő,
az állat tűz epéje.

Töröld le csapzott homlokom,
rendelj, Uram, magadhoz.
Bár cethal-sorsot érdemel,
ki rosszat rosszra halmoz.

Még engedetlen a jövő
és nyugtalan reményem,
de aki mindent alkotott,
tudja, hogy Őt beszélem,

és szívem érte nyugtalan
e szörnyű émelegésben,
s mennék is már akárhová,
ahová küldetésem.

Szólíts paranccsal, Istenem!
Üvöltök, sírok érted.
Irgalmazz prófétádnak is,
s kegyelmezz Ninivének.